

VERICA TRSTENJAK
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2008. szeptember 11.¹

Tartalomjegyzék

I	– Bevezetés	I - 9279
II	– Jogi háttér.	I - 9280
	A – Közösségi jog	I - 9280
	B – Nemzeti jog	I - 9280
III	– Tényállás, alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés	I - 9281
	A – Tényállás	I - 9281
	B – Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés	I - 9283
IV	– A Bíróság előtti eljárás	I - 9284
V	– A felek érvei	I - 9284
VI	– Jogi értékelés	I - 9287
	A – Előzetes megjegyzések	I - 9287
	B – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről	I - 9289
	1. A STIM szolgáltatása	I - 9290
	2. A díjazás	I - 9291
	3. A díjazás és a szolgáltatás viszonya	I - 9292
	a) Fix rész a bevételből	I - 9293
	b) Változó rész a bevételből	I - 9295

¹ – Eredeti nyelv: szlovén.

4. A levont következtetés	I - 9298
C – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és a harmadik kérdésről . . .	I - 9298
1. A STIM által jelenleg alkalmazotthoz hasonló díjszabási modellek	I - 9299
a) A szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználásának megállapítása és számszerűsítése	I - 9301
b) A nézőszám megállapítása és számszerűsítése	I - 9302
c) Egyéb tényezők figyelembevétele a bevételek növelése érdekében	I - 9304
d) A levont következtetések	I - 9305
2. Az esetleges egyéb díjszabási modellek	I - 9306
D – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdésről	I - 9306
1. Eltérő feltételek egyenértékű ügyletek esetén	I - 9307
2. Versenyhelyzet	I - 9308
3. Végkövetkeztetések	I - 9308
VII – Végkövetkeztetések	I - 9309

I – Bevezetés

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya egy olyan díjazás, amelyet egy svéd jogkezelő szervezet érvényesít az általa kezelt műnyilvántartásban (repertoárban) szereplő szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználásáért televíziós csator-

nákkal szemben. A kérdések egy, a kereskedelmi televíziós csatornák és a svéd jogkezelő szervezet között folyamatban lévő jogvitában merültek fel. Ebben a jogvitában a kereskedelmi televíziós csatornák a jogkezelő szervezet egyes díjszabási modelleknek a díjazás megállapítása során történő alkalmazásától való eltiltását kérik. A kérdést előterjesztő bíróság tudni szeretné, hogy a díj kiszámításához használt egyes díjszabási modellek alkalmazása az EK 82. cikk értelmében vett piaci erőfölénnyel történő visszaélést jelent-e.

II – Jogi háttér

amelyek sem természetüknél fogva, sem a kereskedelmi szokások szerint nem tartoznak a szerződés tárgyához.

A – Közösségi jog

2. Az EK 82. cikk alapján a közös piaccal összeegyeztethetetlen és tilos egy vagy több vállalkozásnak a közös piacon vagy annak jelentős részén meglévő erőfölényével való visszaélése, amennyiben ez hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre. Ilyen visszaélésnek minősül különösen:

- a) tisztességtelen beszerzési vagy eladási árak, illetve egyéb tisztességtelen üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett kikötése;
- b) a termelés, az értékesítés vagy a műszaki fejlesztés korlátozása a fogyasztók kárára;
- c) egyenértékű ügyletek esetén eltérő feltételek alkalmazása az üzletfelekkel szemben, ami által azok hátrányos versenyhelyzetbe kerülnek;
- d) a szerződések megkötésének függővé tétele olyan kiegészítő kötelezettségeknek a másik fél részéről történő vállalásától,

B – Nemzeti jog

3. Svédországban a szerzői jogi védelemre a Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (az irodalmi és művészeti alkotások szerzői jogi védelméről szóló (1960:729. sz.) svéd törvény, a továbbiakban: szerzői jogi törvény) rendelkezései vonatkoznak. Ennek alapján a zenemű szerzőjét kizárólagos jog illeti meg, amely alapján különösen a zeneműve nyilvános előadását (a továbbiakban: nyilvános előadás joga), valamint a felvétel készítését és többszörözését (a továbbiakban: mechanikai jogok) ellenőrizheti. Harmadik személyek az engedélye (licenc) nélkül nem adhatják elő a művet, nem készíthetnek arról felvételt, és nem többszörözhetik azt. A szerző a licenc megadásáért licencdíjat követelhet.

4. A svéd szerzői jog a televíziós csatornák vonatkozásában különleges szabályozást alkalmaz. A szerzői jogi törvény 42. cikkének a) és e) pontja alapján a televíziós csatornák az adott szerzői jogi területen a svéd szerzők jelentős részét képviselő jogkezelő

szervezettel „kollektív engedélyre” vonatkozó megállapodást köthetnek. Amennyiben a televíziós csatornák ilyen „kollektív engedéllyel” rendelkeznek, úgy a svéd kormány az érintett szerzői jogvédelem alatt álló művek felhasználására általános licenct adhat. Ilyen esetben nincs szükség az egyes szerzők engedélyére.

reskedelmi televíziós csatornák. A Sverige Television (a továbbiakban: SVT) közszolgálati televíziós csatorna.

5. A Konkurrenslagen (1993:20) (svéd versenytörvény, a továbbiakban: versenytörvény) 23. cikke úgy rendelkezik, hogy a Konkurrenverket (svéd nemzeti versenyhivatal) elrendelheti, hogy egy vállalkozás hagyjon fel az EK 82. cikkbe ütköző magatartással. Úgy rendelkezik továbbá, hogy az érintett a Marknadsdomstolenhez (nemzeti bírósághoz) fordulhat, amennyiben a nemzeti versenyhivatal a jogorvoslati kérelemnek nem ad helyt.

7. A Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå u. p. a. (a továbbiakban: STIM) egy szerzői jogi jogkezelő szervezet. A STIM tagjai zeneművek szerzői és zeneműkiadók. A csatlakozással a tagok a STIM-re ruházzák az őket a jogaik televíziós csatornák általi felhasználásáért megillető díjigényüket. A STIM érvényesíti ezeket a televíziós csatornákkal szemben, és a beszedett díjakat felosztja a tagjai között.

III – Tényállás, alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

A – Tényállás

6. A Kanal 5 Ltd (a továbbiakban: Kanal 5) és a TV 4 AB (a továbbiakban: TV 4) ke-

8. A STIM kölcsönös szerződéseket kötött más tag- és harmadik államokban bejegyzett testvérszervezeteivel. Ezek alapján a STIM Svédországban mind a műnyilvántartásában (repertoárjában)², mind a testvérszervezetek műnyilvántartásában (repertoárjában) szereplő művek felhasználását jogosult kezelni.

2 – Ebben az összefüggésben utalni kell arra, hogy a Kanal 5 műholdas sugárzása esetében a szerzői jogvédelem alatt álló művek felhasználásával összefüggő díjigényeket a brit szerzői jogkezelő szervezet, a Performing Right Society érvényesíti.

9. A díjazás mértékének megállapítására a STIM három különböző modellt alkalmaz a televíziós csatornákkal szemben:

- A STIM a Kanal 5-től és a TV 4-től az úgynevezett *alapidíj* szerinti díjat követeli. Ennek alapján a STIM a televíziós csatornák bevételeinek egy részét igényli, amelyet ezek reklámidő, másodlagosan reklámidő és előfizetési szerződések értékesítéséből szereznek (a továbbiakban: reklám- és előfizetési szerződésekből származó bevételek). Ez a rész nem fix; sokkal inkább egy százalékos érték kerül meghatározásra a televíziós csatorna éves zenearányára figyelemmel. Ennek a résznek az értéke ugyan az éves zenearánynak megfelelően növekszik és csökken, azonban nem azonos a zenearánnyal, hanem egyértelműen alacsonyabb annál³. Ezen túlmenően az értékesítési költségeket bizonyos mértékben csökkentik⁴.

Az éves zenearány a televíziós csatorna éves műsoridejének a teljes éves műsoridőre vetített azon része, amely alatt szerzői jogvédelem alatt álló zeneműveket használ fel. Az éves zenearányt a Kanal 5 és a TV 4 által a STIM-hez benyújtott jelentések alapján állapítják

- 3 – Így 1–10%-os zenearány esetében a reklámszerződésekből származó bevételek 0,2%-ának megfelelő részt, és az előfizetési szerződésekből származó bevételek 0,15%-ának megfelelő részt érvényesítik; 51–55%-os zenearány esetén a reklámszerződésekből származó bevételek 4,7%-ának megfelelő részt, és az előfizetési szerződésekből származó bevételek 3,48%-ának megfelelő részt érvényesítik.
- 4 – A Kanal 5 és a TV 4 10%-os árkedvezményt kap értékesítési költségekre. A TV 4 további árkedvezményt kap, amely arra kíván tekintettel lenni, hogy ez a televíziós csatorna licenccíkját köteles fizetni a svéd államnak azért, hogy a kábelhálózatban sugározhasson.

meg. Ezekből a jelentésekből állapítható meg, hogy milyen hosszban használták fel jogvédelem alatt álló zeneműveket az egyes adásokban. Az éves zenearányt *ex post* állapítják meg egy egész évre.

- A STIM az SVT-től más számítási modell szerint követel díjazást. Az SVT főként közpénzekből finanszírozza magát, és alig van reklámbevétele. Ezért az SVT vonatkozásában reklámszerződésekből eredő fiktív bevételekkel számolnak⁵. A STIM az SVT-től ezeknek a reklámszerződésekből eredő fiktív bevételeknek egy részét követeli, figyelemmel az SVT éves zenearányára. Azonban az SVT éves zenearányát *ex ante* prognosztizálják. Az SVT tényleges zenearányának *ex post* figyelembevételére nem kerül sor.

- Az úgynevezett *minimáldíjat* a STIM olyan televíziós csatornák esetében alkalmazza, amelyek még nem érték el nagyobb forgalmat. E díjnal az év során lejátszott zeneművek órában mért idejét, valamint az adott csatorna tényleges nézettségét veszik figyelembe. A tényleges nézettséget a napi nézőszám alapján számítják ki⁶.

5 – Ez a számítási modell fiktív értékesítési költségekre is tekintettel van.

6 – Ezt az értéket a Mediamätning i Skandinavien AB (a továbbiakban: MMS) berendezés állapítja meg. Az MMS olyan berendezés, amelyet a televíziós csatornák és az egyéb érintettek működtetnek.

B – Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

10. A Kanal 5 és a TV 4 2004 októberében kérelmet nyújtott be a STIM ellen a Konkurensverketnél piaci erőfölénnyel történő visszaélés miatt. A Konkurensverket azonban nem látta az EK 82. cikkel ellentétes magatartást bizonyítottnak. Ezt követően a Kanal 5 és a TV 4 azt kérte a Marknadsdomstolentól (a kérdést előterjesztő bíróság), hogy tiltsa el a STIM-et a díjazás kiszámítására használt egyes díjszabási modellek alkalmazásától. A Kanal 5 és a TV 4 eltiltási kérelmét részben általánosan fogalmazták meg, anélkül, hogy utalnának a STIM által jelenleg alkalmazott díjszabási modellre.

11. A kérdést előterjesztő bíróság megállapította, hogy a tárgyi érintett termék- és földrajzi piac a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek televízióban történő terjesztésének svéd piaca, és hogy a STIM ezen a piacon *de facto* monopóliuma következtében piaci erőfölénnyel rendelkezik. Megállapította továbbá, hogy a STIM magatartása érintheti a tagállamok közötti kereskedelmet. A kérdést előterjesztő bíróság előzetes döntéshozatalra utaló határozatában először arra hivatkozik, hogy a díjszabási modellt a más tagállamok állampolgárai szerzői jogvédelem alatt álló zeneműveinek felhasználásáért járó díjazásra is alkalmazzák. Álláspontja szerint továbbá más tagállamban honos azoknak a vállalkozásoknak egy része, akikkel a Kanal 5 és a TV 4 reklámszerződést kötött. Végül pedig a Kanal 5 az Egyesült Királyságból sugároz.

12. A fentiek alapján a nemzeti bíróság úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatalra a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

1. Az EK 82. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy annak értelmében erőfölénnyel való visszaélésnek minősül az a gyakorlat, amikor a valamely tagállamban *de facto* monopóliumhelyzetben lévő szerzői jogkezelő szervezet a kereskedelmi televíziós csatornákkal szemben olyan díjszabási modellt alkalmaz vagy érvényesít a zeneművekhez a nagyközönség részére sugárzott televízióadásokon keresztül való hozzáférés joga fejében, amely alapján a díjakat a televíziós csatornáknak a nagyközönség részére sugárzott ilyen televízióadásokból származó bevétele arányában számítják ki?
2. Az EK 82. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy annak értelmében erőfölénnyel való visszaélésnek minősül az a gyakorlat, amikor a valamely tagállamban *de facto* monopóliumhelyzetben lévő szerzői jogkezelő szervezet a kereskedelmi televíziós csatornákkal szemben olyan díjszabási modellt alkalmaz vagy érvényesít a zeneművekhez a nagyközönség részére sugárzott televízióadásokon keresztül való hozzáférés joga fejében, amely alapján a díjakat a televíziós csatornáknak a nagyközönség részére sugárzott ilyen televízióadásokból származó bevétele arányában számítják ki, és amikor nincs egyértelmű összefüggés a bevételek és a szerzői jogkezelő szervezet által hozzáférhetővé tett dolog, vagyis a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek nyilvános előadásának engedélyezése

között, ahogyan az gyakran előfordul, például a hírek és sportközvetítések esetén, és olyankor, amikor a bevételnövekedés a műsorválaszték, a technológiai beruházások és a testreszabott megoldások eredménye?

V – A felek érvei

3. Befolyásolja-e az 1. és 2. kérdésre adott választ az a tény, hogy mind a lejátszott zene mennyisége, mind a nézettség pontosan meghatározható és számszerűsíthető?

4. Befolyásolja-e az 1. és 2. kérdésre adott választ az a tény, hogy a díjszabási modellt (a bevételi modellt) a közszolgálati társaság tekintetében nem alkalmazzák hasonló módon?

IV – A Bíróság előtti eljárás

13. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 2007. február 6-án érkezett a Bírósághoz. Az írásbeli szakasz során a Kanal 5 és a TV 4, a STIM, az Egyesült Királyság Kormánya, a lengyel kormány és a Bizottság terjesztett elő észrevételeket. A 2008. június 12-i tárgyaláson a Kanal 5, a STIM, az Egyesült Királyság Kormánya és a Bizottság vett részt, és egészítette ki az előadását.

14. A Kanal 5 és a TV 4 azt az álláspontot képviseli, hogy a STIM a díjszabási modelljeinek alkalmazásával visszaél piaci erőfölényével. Álláspontjuk szerint a STIM aránytalan értékesítési árakat kényszerít ki, korlátozza a termelést, a piacokat vagy a műszaki fejlesztést a fogyasztók kárára, és nem kezeli egyformán a televíziós csatornákat.

15. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első, második és harmadik kérdés vonatkozásában a Kanal 5 és a TV 4 lényegében azt adja elő, hogy álláspontjuk szerint nincs elégséges összefüggés a STIM szolgáltatása és egy televíziós csatorna reklám- és előfizetési szerződésekből származó bevételei között. Ebben az összefüggésben a Kanal 5 és a TV 4 sérelmezi továbbá, hogy a televíziós csatornák reklámbevételének legnagyobb része a fő műsoridőből származik, a zenearány ebben az időszakban azonban relatíve alacsony. Híradók és sportműsorok esetében is alacsony a műsorok zenearánya. Álláspontjuk szerint az átalánydíjas díjszabási modell alkalmazása ugyan megfelelő lehet a közös jogkezelés költségeinek csökkentésére. Amennyiben azonban műszakilag lehetséges a sugárzott szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek és a nézettségi mutatók meghatározása és számszerűsítése, úgy álláspontjuk szerint a STIM köteles díjszabási modelljében figyelembe venni ezeket a műszaki lehetőségeket.

16. Az *előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdés* vonatkozásában a Kanal 5 és a TV 4 azt az álláspontot képviselik, hogy az eltérő díjszabási modellek alkalmazása hátrányos megkülönböztetéshez vezet. Utalnak továbbá arra, hogy a Kanal 5, a TV 4 és az SVT a svéd piacon a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek televízióban történő terjesztésének a megrendelői.

17. A STIM álláspontja szerint az *előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések* megválaszolása az „*acte clair*” körébe esik. Az EK 82. cikk nem alkalmazható a jelen esetre, mivel egy kizárólagos szerzői jog gyakorlása a szerzői jog lényegét érinti. A szerzői jog gyakorlása ezáltal nem eshet az EK 82. cikk alkalmazási körébe. Ebben az összefüggésben a STIM utal az EK-Szerződésnek a Berni Egyezményrel összefüggésben értelmezett 295. és 307. cikkére⁷.

18. A STIM az *előzetes döntéshozatalra előterjesztett első, második és harmadik kérdés* vonatkozásában tartalmi szempontból megjegyzi, hogy az általa alkalmazott díjszabási modell valamennyi lényeges szempontra tekintettel van. Objektív és átlátható szempontokon nyugszik, alkalmazása pedig egyszerű és olcsó. Álláspontja szerint figyelembe veszi a televíziós csatornák éves zenearányát. Figyelembe veszi továbbá a potenciális nézettségét és a szerzői jogok értékesítésének gazdasági összefüggését. Álláspontja szerint továbbá rugalmas, és könnyebbé teszi az új, kisebb televíziós csatornák számára a piacra lépést. Végül a szerzői jog értékét is megfelelően tükrözi. Ezért az olyan műszaki lehetőségek léte, amelyek által a sugárzott szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek

felhasználása és a nézettségi mutatók pontosan meghatározhatók, nem eredményezi azt, hogy a jelenlegi díjszabási modell alkalmazása visszaélést valósítana meg.

19. Az *előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdéssel* összefüggésben a STIM azt az álláspontot képviseli, hogy eltérő díjszabási modell alkalmazása nem képez hátrányos megkülönböztetést. A Kanal 5 és a TV 4 már csak azért sincs versenyhátrányban, mivel a televíziós csatornák eltérő piacokon működnek. Álláspontja szerint különbséget kell tenni a szabadon fogható televízió és az előfizetéses televíziók piaca között. A szabadon fogható televíziók piacán különbséget kell tenni a közszolgálati televíziós csatornák között, amelyeket közpénzből finanszíroznak, és a kereskedelmi televíziós csatornák között, amelyeket reklámbevételekből finanszíroznak. Álláspontja szerint továbbá nincs szó egyenlőtlen bánásmódról, hiszen az SVT-t közpénzekből finanszírozzák.

20. A *lengyel kormány az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első, második és harmadik kérdés* vonatkozásában azt az álláspontot képviseli, hogy a STIM által jelenleg alkalmazotthoz hasonló díjszabási modell alkalmazása önmagában nem jelent piaci erőfölénnyel visszaélést, amennyiben a díjazások mértéke tükrözi a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználásának és a jogkezelő szervezet szolgáltatásának gazdasági értékét. Ebben az összefüggésben álláspontja szerint a zene azonosítása és száműzítése lényeges.

21. A *lengyel kormány az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdéssel* összefüggésben megjegyzi, hogy a kereskedelmi és a közszolgálati televíziós csatornák vonatkozásában eltérő díjszabási modellek alkal-

7 – Az 1971. július 24-én Párizsban módosított, az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló Berni Egyezmény 1979. szeptember 28-án módosított változata (megtekinthető: <http://www.wipo.int/treaties/es/ip/berne/index.html>).

mazása tiltott hátrányos megkülönböztetést jelenthet, amennyiben azt eredményezi, hogy ugyanarra a szolgáltatásra indokolatlanul eltérő feltételeket állapítanak meg.

22. Az *Egyesült Királyság Kormánya az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első, második és harmadik kérdés* vonatkozásában megjegyzi, hogy egy olyan díjszabási modell alkalmazása, amely alapján a díj a reklám- és előfizetési szerződésekből származó bevételek egy részét teszi ki, önmagában nem jelent visszaélésszerű magatartást. Álláspontja szerint ez sokkal inkább a szerzői jog rendes gyakorlásának tekinthető. Az, hogy a díjszabási modell elégséges összefüggéssel rendelkezik-e a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználásával, ténykérdés, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megítélnie. Az Egyesült Királyság Kormánya utal továbbá arra, hogy az átalánydíjas eljárás hátrányait a hatékonysági előnyök kiegyenlíthetik.

23. Az *előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdéssel* összefüggésben az Egyesült Királyság Kormánya azt az álláspontot képviseli, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia, hogy a Kanal 5 és a TV 4 az SVT versenytársai-e. Álláspontja szerint a kérdést előterjesztő bíróságnak vizsgálnia kell továbbá, hogy fennáll-e hátrányos megkülönböztetés.

24. A Bizottság az *előzetes döntéshozatalra előterjesztett első, második és harmadik kérdés* vonatkozásában előadja, hogy egy olyan

díjszabási modell alkalmazása, amely alapján a díj a reklám- és előfizetési szerződésekből származó bevételek egy részét teszi ki, önmagában nem jelent visszaélésszerű magatartást. Álláspontja szerint nehéz a szerzői jogvédelem alatt álló zeneműveknek a nézők és a televíziós csatornák számára képviselt értékét megállapítani. A szerzői jog területén megengedett a díjazásnak legalábbis részben a tényleges vagy potenciális nézőszámhoz és a televíziós csatorna általi felhasználás gazdasági értékéhez kötése. Álláspontja szerint továbbá nehéz a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználása és az adás vagy egy televíziós csatorna gazdasági eredménye közötti ok-okozati összefüggést megállapítani. Alapvetően abból lehet kiindulni, hogy ésszerű összefüggés van a nézőszámok és a reklám- és előfizetési szerződésekből származó bevételek között. A nézőszám azonban adásról adásra változhat.

25. A Bizottság álláspontja szerint egy olyan díjszabási modellnek, amely alapján a díjazás a forgalom egy részét teszi ki, figyelemmel kell lennie a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználásának mértékére. Minél inkább lehetséges a zene és a nézőszám meghatározása és számszerűsítése, annál inkább lehetséges a gazdasági érték meghatározása. Ugyanakkor álláspontja szerint a nagyon pontos vizsgálat műszaki lehetősége nem eredményezi azt, hogy egy kevésbé pontos modell alkalmazása visszaélést valósít meg. Ebben az összefüggésben tekintettel kell lenni a pontosabb vizsgálat megbízhatóságára és annak költségeire.

26. Az *előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdéssel* összefüggésben a Bizottság

arra utal, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak először meg kell vizsgálnia, hogy a Kanal 5 és a TV 4 az SVT versenytársai-e. A kérdést előterjesztő bíróságnak vizsgálnia kell továbbá, hogy fennáll-e hátrányos megkülönböztetés. Egy különleges díjszabási modell alkalmazása álláspontja szerint nem eredményez hátrányos megkülönböztetést, amennyiben azt a célt szolgálja, hogy az SVT-t a kereskedelmi televíziós csatornákhöz próbálja közelíteni azáltal, hogy a reklám- és előfizetői szerződésekből eredő fiktív bevételek véelmét állítják fel. Azonban álláspontja szerint a kérdést előterjesztő bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy az a körülmény, amely szerint az SVT zenearányát *ex post* nem veszik figyelembe, nem eredményez-e hátrányos megkülönböztetést.

VI – Jogi értékelés

A – Előzetes megjegyzések

27. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések olyan területet érintenek, amelynek a szociális és gazdasági jelentősége egyre nő. Az olyan díjazások tarifakialakítása, amelyet a jogkezelő szervezetek követelnek az általuk kezelt jogok felhasználóitól, a szerzői jogok kollektív érvényesítésének különösen érzékeny területe. Ez már a korábbiakban is rendszeres vitákhoz vezetett a jogkezelő szervezetek és a felhasználók között. A Bíróságnak volt már alkalma arra, hogy jogkezelő szervezetek díjszabási modelljeinek az EK 82. cikkel történő összeegyeztethetőségével foglalkozzon.

28. A nemzeti bíróság által a jelen eljárásban előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések egyfajta hasonlóságot mutatnak azokhoz a kérdésekhez, amelyeket a Bíróságnak az úgynevezett diszkó-ügyekben⁸ kellett megválaszolnia. A jelen ügy azonban tényállásában különbözik a diszkó-ügyektől, mivel a televíziós csatornák általában kisebb mértékben használnak fel szerzői jogvédelem alatt álló zeneműveket műsoridejük alatt, mint a diszkók nyitvatartási idejükben.

29. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatók. A STIM ugyan azt az álláspontot képviseli, hogy az előterjesztett kérdések a Bíróság eddigi ítélkezési gyakorlata alapján megválaszolhatók. Azonban még amennyiben ez igaz is lenne, akkor sem eredményezné az előterjesztett kérdések elfogadhatatlanságát⁹.

30. A kérdést előterjesztő bíróság megállapította, hogy az érintett termék- és földrajzi piac a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek televízióban történő terjesztésének svéd piaca, és hogy a STIM ezen a piacon a tényleges monopóliuma miatt piaci erőfölénnyel rendelkezik. Abból indul ki továbbá, hogy a STIM magatartása érintheti a tagállamok közötti kereskedelmet. Az előzetes döntésho-

8 – A Bíróság 402/85. sz. Basset-ügyben 1987. április 9-én hozott ítélete (EBHT 1987., 1747. o.), 110/88. és 242/88. sz., Lucazeau és társai egyesített ügyekben 1989. július 13-án hozott ítélete (EBHT 1989., 2811. o.) és a 395/87. sz. Tournier-ügyben 1989. július 13-án hozott ítélete (EBHT 1989., 2521. o.).

9 – Amennyiben az alapeljárásban releváns értelmezési kérdésre adott válasz az eddigi ítélkezési gyakorlat alapján megállapítható, a nemzeti bíróságnak ezen értelmezési kérdés Bíróság elé terjesztésére ugyan esetlegesen nem köteles; ez nem érinti azonban a kérdést előterjesztő bíróság azon jogosultságát, hogy az értelmezési kérdést előterjessze, lásd a Bíróság 283/81. sz., C.I.L.F.I.T. és társai ügyben 1982. október 6-án hozott ítéletének (EBHT 1982., 3415. o.) 15. pontját.

zatalra előterjesztett kérdések ezáltal az EK 82. cikk értelmében vett visszaélészerű magatartás értelmezésére korlátozódnak¹⁰.

31. Az első három előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéssel az előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy visszaélészerűen viselkedik-e egy piaci erőfölénnyel rendelkező jogkezelő szervezet, amennyiben a szolgáltatása díjának kiszámítására bizonyos díjszabási modelleket alkalmaz az olyan kereskedelmi televíziós csatornákkal szemben, mint a Kanal 5 és a TV 4. Ebben az összefüggésben feltűnik az, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem azt kérdezi, hogy egy bizonyos díjszabási modell visszaélészerű-e, mivel túlságosan magas díjazást eredményez. A kérdései sokkal inkább arra irányulnak, hogy visszaélészerű-e ezeknek a díjszabási modelleknek az alkalmazása, amennyiben nem hoz létre elegendő összefüggést a jogkezelő szervezet szolgáltatása és a kért díjazás között.

10 – Amennyiben a STIM arra hivatkozik, hogy az EK 82. cikk a jelen esetben nem alkalmazandó, úgy először arra kell utalni, hogy nincs kifejezett pozitív jogi korlátja a versenyjog szerzői jogra történő alkalmazásának. Az EK-Szerződésnek a Berni Egyezmény 11bis. cikkével összefüggésben értelmezett 295. és 307. cikkéből sem következik jelen esetben más. Egy díjazás díjszabási modelljének megállapítása érinti a szerzői jogok gyakorlását. Az EK 82. cikk és a Berni Egyezmény 11bis. cikke közötti összeütközésre – attól a kérdéstől függetlenül, hogy a STIM hivatkozhat-e erre az EK 307. cikk alapján a jelen esetben – már csak azért sem kerülhet sor, mivel a Berni Egyezmény 11bis. cikke csak az arányos díjazásra jogosultságot biztosítja. Ezt a minimumgaranciát a díjazás kartelljogi keretellenőrzése nem kérdőjelezi meg. A továbbiakban utalni kell arra, hogy a Bíróság korábbi ítéleteiben már igenlően válaszolt az EK 82. cikknek a jogkezelő szervezetek díjszabási modelljeire történő alkalmazhatóságára vonatkozó kérdésre (lásd különösen a Bíróság fenti 8. lábjegyzetben hivatkozott Basset-ügyben hozott ítéletét, a fenti 8. lábjegyzetben hivatkozott Lucazeau és társai egyesített ügyekben hozott ítéletét és a fenti 8. lábjegyzetben hivatkozott Tourner-ügyben hozott ítéletét), és arra, hogy a szakirodalom az EK 82. cikk ilyen díjszabási modellekre történő alkalmazását túlnyomórészt nem kérdőjelezi meg (Faull, J./Nikpay, A., *The EC Law of Competition*, Oxford University Press, 2. kiadás, 2007, 8.234–8.236. pont; Liaskos, E.-P., *La gestion collective des droits d'auteurs dans la perspective du droit communautaire*, Bruylant 2004, 699. pont). Ugyanakkor különös figyelmet követel az EK 82. cikk szerzői jogokra történő alkalmazása, lásd ehhez a jelen indítvány 47–49. pontját.

32. Megjegyezzük továbbá, hogy az előterjesztő bíróság a kérdéseit igen általánosan fogalmazta meg, és azok nem kifejezetten a STIM által jelenleg alkalmazott díjszabási modellekre vonatkoznak. Ennek eljárásjogi okai lehetnek, mivel az előzetes döntéshozatal iránti eljárás tárgya az EK 234. cikk első bekezdésének a) pontja alapján csak az elsődleges közösségi jog értelmezése lehet, és nem egy nemzeti tényállás elbírálása¹¹. A Kanal 5 és a TV 4 eltiltás iránti kérelmeit azonban részben általánosan fogalmazták meg az alapeljárásban, anélkül, hogy a STIM által jelenleg alkalmazott díjszabási modellre hivatkoznának. Ebben az összefüggésben tekintettel kell lenni arra, hogy a STIM a díjszabási modelleket saját elhatározása alapján alakítja ki. Ilyen körülmények között nem zárható ki, hogy a Kanal 5 és a TV 4 eltiltás iránti kérelmei nem csak a STIM által jelenleg alkalmazott díjazási modell ellen irányulnak, hanem arra, hogy a STIM-nek általános érvénnyel tiltsák meg bizonyos fajta díjszabási modellek alkalmazását. Ezt az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések értelmezésénél figyelembe kell venni.

33. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy visszaélészerű-e az egyrészlől a Kanal 5-höz és a TV 4-hez hasonló kereskedelmi televíziós csatornák, másrészlől az SVT-hez hasonló közszolgálati televíziós csatornák vonatkozásában eltérő díjszabási modellek alkalmazása.

11 – Ennyiben az előterjesztett kérdéseket mindig bizonyos mértékben elvonatkoztatják az alapeljárástól.

B – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről

eltérő eszközökkel korlátozzák a piacon még létező versenyszint fenntartását vagy a verseny fejlődését¹⁴.

34. Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra kér választ, hogy egy olyan díjszabási modell alkalmazása, amely alapján a díj a televíziós csatornák nagyközönség részére sugárzott műsoraiból származó bevételeinek egy részét teszi ki, az EK 82. cikk értelmében vett visszaélészerű magatartás-e. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és második kérdés összefüggéséből következik, hogy az előterjesztő bíróság az első kérdésével azt kérdezi, egy díjszabási modell már önmagában attól visszaélészerű-e, hogy a televíziós csatorna bevételeinek egy részét határozza meg díjazásként¹².

36. Egy piaci erőfölénnyel rendelkező vállalkozás is érvényesítheti ugyan az érdekeit. Azonban visszaélészerű a magatartása, amennyiben kihasználja a piaci erőfölénnyel helyzetből adódó lehetőségeket, annak érdekében, hogy olyan üzleti előnyökhöz jusson, amelyeket rendes és elégségesen működő verseny esetén nem illethetnek meg¹⁵.

35. Az EK 82. cikk nem tiltja egy vállalkozás piaci erőfölényét mint olyat. A piaci erőfölénnyel rendelkező vállalkozásokra azonban különleges felelősséget ró. Az ilyen vállalkozások nem élhetnek vissza a piaci helyzetükkel¹³. A visszaélés fogalmát objektíven kell értelmezni. Ezalatt az erőfölényben levő vállalkozások olyan magatartását kell érteni, amelyek alkalmasak arra, hogy befolyásolják a piac szerkezetét, ahol pontosan az érintett vállalkozás jelenlétének következtében a verseny már meggyengült, és amelyeknek hatására a termékeknek és a szolgáltatásoknak a gazdasági szereplők általi szolgáltatáson alapuló rendes versenyét jellemző eszközöktől

37. Az EK 82. cikk – nem taxatív jelleggel – példákat sorol fel a piaci erőfölénnyel rendelkező vállalkozások visszaélészerű magatartására. Ide tartozik különösen a tisztességtelen beszerzési vagy eladási árak, illetve egyéb tisztességtelen üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett kikötése (EK 82. cikk második bekezdésének a) pontja), a termelés, az értékesítés vagy a műszaki fejlesztés korlátozása a fogyasztók kárára (EK 82. cikk második bekezdésének b) pontja), és az egyenértékű ügyletek esetén eltérő feltételek alkalmazása az üzletfelekkel szemben, ami által azok hátrányos versenyhelyzetbe kerülnek (EK 82. cikk második bekezdésének c) pontja).

12 – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés megismétli az első kérdést, kiegészíti azonban bizonyos szempontok megjelölésével, lásd a jelen indítvány 12. pontját. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdést úgy értelmezem, hogy a bíróság azt kérdezi, hogy egy olyan díjszabási modell, amely nincs tekintettel ezekre a szempontokra, visszaélészerű-e, lásd a jelen indítvány 69. pontját.

13 – A Bíróság 322/81. sz., Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin kontra Bizottság ügyben 1983. november 9-én hozott ítéletének (EBHT 1983., 3461. o.) 57. pontja.

14 – A Bíróság 62/86. sz., AKZO kontra Bizottság ügyben 1991. július 3-án hozott ítéletének (EBHT 1991., I-3359. o.) 69. pontja és a 85/76. sz., Hoffmann-La Roche kontra Bizottság ügyben 1979. február 13-án hozott ítéletének (EBHT 1979., 461. o.) 91. pontja.

15 – A Bíróság 27/76. sz., United Brands és United Brands Contineental kontra Bizottság ügyben 1978. február 14-én hozott ítéletének (EBHT 1978., 207. o.) 248–257. pontja.

38. Mivel jelen esetben nem arról a kérdésről van szó, hogy egy bizonyos díjszabási modell alkalmazása visszaélészerű-e, így elsődlegesen úgy tűnik, hogy az EK 82. cikk második bekezdésének a) pontjában foglalt esetről, azaz a tisztességtelen beszerzési vagy eladási árak, illetve egyéb tisztességtelen üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett kikötéséről van szó. A Kanál 5 és a TV 4 ugyan kitért az EK 82. cikk második bekezdésének b) és c) pontjában foglalt esetekre is. Az erre vonatkozó indoklásuk azonban az EK 82. cikk második bekezdésének a) pontja szerinti tisztességtelen díjazás meglétét veszi alapul. Ezért először ezt az esetet fogom tárgyalni¹⁶.

39. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint különösen akkor kell feltételezni, hogy tisztességtelen eladási árakat vagy egyéb üzleti feltételeket kényszerítettek ki, amennyiben a piaci erőfölénnyel rendelkező vállalkozás olyan ellenértéket vagy díjazást követel, amely a teljesített ellenszolgáltatás gazdasági értékével nincs *ésszerű arányban*¹⁷. Ez a nehezen elvégezhető értékelés¹⁸ feltételezi a szolgáltatás, az ellenszolgáltatás, valamint a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közötti kapcsolat vizsgálatát. Ezért az alábbiakban először is egy, a STIM-hez hasonló jogkezelő szervezet szolgáltatásának gazdasági értékét (1), és a követelt díjazást (2) vizsgálom. Ezt követően vizsgálni fogom, hogy ezek egymással aránytalanok-e (3).

16 – Ez csak az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első, második és harmadik kérdést érinti. A negyedik kérdés az EK 82. cikk második bekezdésének c) pontjában foglalt esetre vonatkozik.

17 – Lásd a 15. lábjegyzetben hivatkozott United Brands és United Brands Continental kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 248/257. pontját és a 26/75 sz., General Motors Continental kontra Bizottság ügyben 1975. november 13-án hozott ítélet (EBHT 1975., 1367. o.) 11–12. pontját.

18 – Wish, R., *Competition Law*, Reed Elsevier, 5. kiadás 2003., 195. o.; Faull, J./Nikpay, A., lásd fent a 10. lábjegyzetben, 3.298. pont.

1. A STIM szolgáltatása

40. Egy, a STIM-hez hasonló jogkezelő szervezet szolgáltatása az általa kezelt műnyilvántartásban (repertoárban) szereplő szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználására vonatkozó általános licenc nyújtásából áll. Ez egy elég absztrakt szolgáltatás-meghatározás. A továbbiakban szeretném valamennyivel plasztikusabbá tenni, hogy jobb képet adhassak a gazdasági értékéről.

41. Először is figyelembe kell venni azt, hogy egy jogkezelő szervezet műnyilvántartása (repertoárja) a tagok egyes szerzői jogaiból¹⁹ áll. A jogkezelő szervezet formájában történő közös kezelés hiányában minden egyes szerzőnek ellenőriznie kellene a műve felhasználását, és érvényesítenie kellene a díjigényét a felhasználókkal szemben. Általános licenc hiányában egy televíziós csatorna ugyanígy köteles lenne az egyedi szerzői jogvédelem alatt álló zenemű felhasználást megelőzően az adott szerző vagy kiadó licencét beszerezni.

19 – A szellemi alkotások közösségi jogban elfoglalt helyével kapcsolatban lásd Reinbothe, J., *Der Stellenwert des geistigen Eigentums im Binnenmarkt*, Schwarze, J., Becker, J. (kiadó), *Geistiges Eigentum und Kultur im Spannungsfeld von nationaler Regelungskompetenz und europäischem Wirtschafts- und Wettbewerbsrecht*, Nomos 1998, 31. és azt követő oldalak.

A szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek egyedi értékesítése és felhasználása ezáltal úgy a szerzők, mint a televíziós csatornák részéről nagyon magas gazdasági költséggel járna²⁰.

vezetek közötti kölcsönös szerződések alapján ez az általános licenc más tagállamok és harmadik államok szerzői jogvédelem alatt álló zeneműveinek repertoárjához biztosít hozzáférést²².

42. A felhasználás központosítása egy jogkezelő szervezet és általános licencek adása formájában ezáltal mind a szerzők, mind a televíziós csatornák szempontjából előnyökkel bír. A szerzők számára megkönnyíti a felhasználás engedélyezését, illetve gazdaságilag először is lehetővé teszi azt. A televíziós csatornák szempontjából az egyedi szerzői jogokat egy műnyilvántartásba (repertoárba) viszik át, amelynek az egyedi elemeihez a televíziós csatornák az általános licenc alapján egyszerű hozzáférést kapnak, anélkül, hogy azt megelőzően egyedi licencrell kellene tárgyalniuk²¹. A jogkezelő testvérszer-

2. A díjazás

43. A kérdést előterjesztő bíróság a díjazás kérdésében a televíziós csatornák nagyközönség részére sugárzott televízióadásokból eredő bevétele részeként írja le. Mint ahogyan az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatából kitűnik, ezalatt reklám- és előfizetési szerződésekből származó bevételeket kell érteni.

44. Amennyiben egy televíziós csatorna reklámszerződésekből származó bevételekből finanszírozza magát, úgy az adásokat rendszeresen ingyenesen bocsátja a nézők rendelkezésére. Azáltal finanszírozza a tevékenységét, hogy reklámidőt értékesít, vagyis ellenértéket kér azért, hogy reklámügyfeleinek kapcsolatot biztosít a nézőkkel és a műsorideje egy részét reklámműsorokra a rendelkezé-

20 – Ezért utalunk arra, hogy a szerzői jogok felhasználása sok esetben csak az érintett szerzők és zeneműkiadók jogkezelő szervezetben történő egyesülését követően lehetséges, lásd Dworkin, G., „Monopoly, non-participating rightowners, relationship authors/producers, Copyright Tribunal”, Jehoram, H. C., *Collective Administration of Copyrights in Europe*, Kluwer – Deventer, 1995, 12. o., Wünschmann, C., *Die kollektive Verwertung von Urheber- und Leistungsschutzrechten nach europäischem Wettbewerbsrecht*, Nomos 2000, 20. o., kizáró ügyleti költségekre utal, és arra, hogy a szerzői jogok ellenőrzése és gyakorlásának engedélyezése éppen a zeneművek esetében különösen nehéz azok „széles körű, tömeges felhasználása” miatt. Részletesen ehhez lásd Mestmäcker, E.-J., *Geistiges Eigentum und Kultur im Spannungsfeld von nationaler Regelungskompetenz und europäischem Wirtschafts- und Wettbewerbsrecht aus Sicht der Verwertungsgesellschaften*, Schwarze, J., Becker, J. (kiadó), *Geistiges Eigentum und Kultur im Spannungsfeld von nationaler Regelungskompetenz und europäischem Wirtschafts- und Wettbewerbsrecht*, Nomos 1998, 55. o.

21 – Lásd Vinje, T., Niiranen, O., „The application of Competition Law to Collecting Societies in a Borderless Digital Environment”, *European Competition Law Annual* 2005: *The Interaction between Competition Law and Intellectual Property Law*, Ehlermann, C. D. (kiadó), Hart, 2007, 402. o.; a fenti 20. lábjegyzetben hivatkozott Wünschmann, C., 19. o.; Trampuz, M., *Avtorsko pravo*, Cankarjeva založba, 2000, 73. o.

22 – A fenti 20. lábjegyzetben hivatkozott Wünschmann, C., 25. o. Ebben az összefüggésben mindazonáltal figyelembe kell venni, hogy a Bizottság COMP/36.968 – CIŠAC ügyben 2008. július 16-án hozott határozatával megtiltotta a jogkezelő szervezetek számára, hogy szolgáltatásaik kínálatát a nemzeti területeken kívüli területeken korlátozzák, és ezzel torzítsák a versenyt. A határozat azonban lehetővé teszi a jogkezelő szervezetek számára, hogy fenntartsák a kétoldalú megállapodások terén fennálló eddigi rendszerüket és a jogdíjak mértékét megállapítsák. Mivel ezt a határozatot nem tették közzé, a Bizottság IP/08/1165. sz. 2008. július 16-i sajtóközleményére és a MEMO/08/511. sz. 2008. július 16-i bizottsági közleményre hivatkozunk.

sükre bocsátja. Amennyiben egy televíziós csatorna *előfizetési szerződésekből* származó bevételekből finanszírozza magát, úgy a televíziós csatorna műsorát ellenérték fejében bocsátja rendelkezésre²³.

3. A díjazás és a szolgáltatás viszonya

45. A kérdést előterjesztő bíróság a díjszabási modellt úgy írta le, hogy a díjazás a bevételek „egy részét” teszi ki. Ez a megfogalmazás nyitott. Olyan díjszabási modellt foglal magába, amelynél a díjazás a bevételek *fix* részét teszi ki, amely alapján tehát például a bevételek meghatározott százalékos részét igénylik. Ugyanakkor az olyan díjszabási modellt is magában foglalja, amely alapján a díjazás a bevételek *változó* részét teszi ki, vagyis olyan részt, amely meghatározott szempontok alapján változik. Jelen esetben ugyan a STIM által jelenleg alkalmazott díjszabási modell esetében olyan díjszabási modellről van szó, amely változó részzel rendelkezik. Mivel azonban az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés úgy tűnik, nem korlátozódik a STIM által jelenleg alkalmazott díjszabási modellre²⁴, a továbbiakban mind a *fix*, mind a *változó* részekkel számoló díjszabási modelleket vizsgálni fogom.

46. Ahogy arra fent²⁵ utaltam, különösen akkor kell feltételezni, hogy tisztességtelen eladási árakat vagy egyéb üzleti feltételeket kényszerítettek ki az EK 82. cikk második bekezdésének a) pontja értelmében, amennyiben olyan díjazást kérnek, amely nem áll ésszerű arányban a teljesített ellenszolgáltatás gazdasági értékével. Mielőtt kitérnék az ellenszolgáltatás és a szolgáltatás viszonyára egy *fix* részes (a) díjszabási modell és egy *változó* részes díjszabási modell (b) esetében, szeretnék arra a vizsgálati mércére utalni, amelyet a jelen ügyben alkalmazni kell.

47. *Először is*, jelen esetben nem a díjazás megfelelőségének vizsgálatáról van szó, ahogy az a nemzeti szerzői jogi előírások tárgyát képezi, amelyek meghatározzák a szerző megfelelő díjazásra való jogosultságát. Sokkal inkább versenyjogi keretellenőrzésről van szó²⁶. Nem feladata tehát a Bíróságnak a jelen eljárásban annak meghatározása, hogy egy bizonyos díjazás szerzői jogi szempontból megfelelő-e²⁷. Sokkal inkább arról van szó,

²⁵ – Lásd a jelen indítvány 39. pontját.

²⁶ – Mint ahogy azt fent kifejtettem (a jelen indítvány 35–37. pontja), az EK 82. cikk nem eredményezi azt, hogy egy piaci erőfölénnyel rendelkező vállalkozás teljesen elvegye a döntési szabadságát.

²⁷ – A fenti 20. lábjegyzetben hivatkozott Wünschmann, C., 163. o., arra utal, hogy a belső tagállami mechanizmusoknak kell a monopóliumhelyzetben lévő vállalkozások díjszabását ellenőriznie.

²³ – A vevők ebben az esetben általában a kábelhálózatok működtetői vagy hasonló vállalkozások, amelyek a televíziós csatornákat különböző csomagokba osztják és a végfelhasználóknak értékesítik.

²⁴ – Lásd a jelen indítvány 32. pontját.

hogy egy jogkezelő szervezet bizonyos díj-szabási modell alkalmazásával átlépi-e a versenyjog által megengedett határát²⁸.

48. *Másodszor*, utalni kell arra, hogy a Közösség hatásköre a szerzői jog területén korlátozott. A Bíróság így például a SENA-ügyben hozott ítéletében²⁹, amelyben a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról szóló, 1992. november 19-i 92/100/EGK tanácsi irányelvben³⁰ szereplő ésszerű díjazás szerzői jogi fogalmának értelmezéséről volt szó, nagyon visszafogottnak mutatkozott. Ebben az ítéletben megállapította, hogy mivel a megfelelő díjazás fogalmát az irányelv nem határozza meg, nem lehet a Bíróság feladata, hogy megállapítsa a megfelelő díjazás meghatározásának kritériumait³¹.

49. A fenti pontokat a versenyjogi keretellenőrzés során kell figyelembe venni. Ami azt a kérdést illeti, hogy mi teszi ki a szerzői jog tartalmát és értékét, a Bíróságnak véleményem szerint önmérsékletet kell gyakorolnia. Amennyiben nincs közösségi jogi szabályozás,

úgy ezek meghatározására a tagállamok jogosultak³². Ami azonban azt a kérdést illeti, hogy egy díjszabási modell ahhoz vezet-e, hogy már nincs megfelelő viszony a szerzői jogi felhasználás és a díjazás között, úgy ez véleményem szerint az EK 82. cikk alapján lefolytatandó versenyjogi keretellenőrzés körébe tartozik.

a) Fix rész a bevételből

50. A Bíróság a Basset-ügyben hozott ítéletben³³ olyan díjszabási modellel foglalkozott, amely alapján a díjazás a bevételek fix részét tette ki. Ebben az ügyben a francia jogkezelő szervezet olyan díjazást kért a diszközemeltetőkötől, amelyet a bevételek fix százalékos hányada alapján számítottak ki. A Bíróság ebben az ügyben nem tekintette visszaélésszerűnek egy ilyen módszer alkalmazását. Sőt, megállapította, hogy az értékesítés ilyen módja tekinthető a szerzői jog értékesítése szokásos módjának, és ezért nem tekinthető visszaélésszerűnek, amennyiben egy jogkezelő szervezet kihasználja a részére a tagállami jogszabályok által biztosított lehetőségeket³⁴.

28 – A fenti 10. lábjegyzetben hivatkozott Faull, J./Nikpay, 3.294. pontjában arra utalnak, hogy ezen a területen a versenyhivatalok és a bíróságok részéről célszerű visszafogottan fellépni, és csak akkor kell beavatkozni, ha a fogyasztói érdekek csorbitása különösen erőteljesen jelenik meg.

29 – A Bíróság C-245/00. sz. SENA-ügyben 2003. február 6-án hozott ítélete (EBHT 2003., I-1251. o.).

30 – HL L 346., 61. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 120. o.

31 – A Bíróság 29. lábjegyzetben hivatkozott SENA-ügyben hozott ítéletének 34–36. és 40–46. pontja. Az Európai Közösség (korlátozott) jogalkotói hatásköréről a szerzői jog területén lásd a 19. lábjegyzetben hivatkozott Reinbothe, J., 33. o.

32 – A 19. lábjegyzetben hivatkozott Faull, J./Nikpay,) 8.35–8.37. pontjában utalnak arra, hogy a szerzői jog pontos területe változó, a szerzői jog speciális tárgya nem mindig azonosítható egyértelműen, és hogy a szerzői jogvédelem tagállamként eltérő lehet.

33 – A 8. lábjegyzetben hivatkozott Basset-ügyben hozott ítélet 5. pontja.

34 – A 8. lábjegyzetben hivatkozott Basset-ügyben hozott ítélet 16. és 18. pontja. Ennek az ítéletnek a 19. pontjában ugyanakkor utalt arra, hogy szó lehet visszaélésről, amennyiben a jogkezelő szervezet aránytalanul magas díjazást követel.

51. Még ha a Bíróság ebben az ítéletben nem is szembesült kifejezetten azzal a kérdéssel, hogy visszaélészerű-e egy olyan díjszabási modell alkalmazása, amely alapján a díjazás a bevételek fix részét teszi ki, úgy értelmezem az ítéletet, hogy a Bíróság az ilyen díjszabási modell visszaélészerűségét ebben az ügyben hallgatólagosan nemlegesén válaszolta meg.

52. Ezt a döntést nem lehet azonban korlátozások nélkül átvinni a jelen ügyre. Annak megítélése során, hogy erőfölénnyel való visszaélés valósul-e meg, az egyedi eset összes körülményére tekintettel kell lenni³⁵. A Bíróság Basset-ügyben hozott döntésének a jelen ügyre történő korlátozás nélküli átvitele ellen szól az, hogy jelentős különbségek vannak egy diszkó és egy televíziós csatorna tevékenysége között, ami a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználását illeti. Egy diszkó számára a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználása a tevékenységének lényeges eleme. Ezért feltételezhető, hogy a diszkók az üzemeltetésükhöz rá vannak utalva a zeneművek felhasználására, és hogy rendszeresen, az egész üzemidejük alatt intenzíven felhasználják a zeneműveket. Ez a televíziós csatornák esetében másképpen van. Ugyan ezek is felhasználnak zenét. Ugyanakkor a szerzői jogvédelem alatt álló művek felhasználásának mértéke televíziós csatornánként, műsori-dönként és műsoronként változhat.

53. Egy fix részes díjszabási modell alkalmazása a televíziós csatornák esetében ezáltal ahhoz vezetne, hogy a díjazás mértéke elválna a szerzői jogvédelem alatt álló művek tényleges felhasználásától. Azon televíziós csatornák, amelyek alig, vagy egyáltalán nem használnak fel szerzői jogvédelem alatt álló zeneműveket, így olyan díjazást kellene fizetniük, amelynek nincs, vagy nem elégséges a kapcsolata a STIM szolgáltatásának gazdasági értékével. Ezáltal az aránytalanul terhelne egyes felhasználókat olyan más felhasználókhöz képest, akik a szerzői jogvédelem alatt álló műveket nagymértékben használják fel³⁶.

54. Ezért a fix részes díjszabási modell alkalmazása a televíziós csatornák esetében alkalmas arra, hogy jelentős aránytalansághoz vezessen a jogkezelő szervezet szolgáltatásának gazdasági értéke és a követelt díjazás között.

55. Itt alapvetően meg kellene még vizsgálni, hogy van-e olyan alternatív díjszabási modell, amely a díjazás és a szolgáltatás gazdasági értéke közötti viszonyt jobban tükrözi, mint egy olyan díjszabási modell alkalmazása, amely alapján a díjazás a bevételek fix részét teszi ki³⁷. Ezt a jelen esetben már csak azért is vélelmezni kell, mert a STIM olyan díjszabási modellt alkalmaz, amelynek változó része van.

35 – A Bíróság C-95/04. P. sz., *British Airways kontra Bizottság* ügyben 2007. március 15-én hozott ítéletének (EBHT 2007., I-2331. o.) 67. pontja és T-203/01. sz., *Michelin kontra Bizottság* ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletének (EBHT 2003., II-4071. o.) 73. pontja.

36 – Hasonlóképpen: Temple Lang, J., „Media, Multimedia and European Community law”, *International antitrust law & policy*, 1997, 377., 424. o.

37 – Lásd ehhez részletesen a jelen indítvány lenti 74. pontját.

56. Alapvetően meg kellene továbbá vizsgálni, hogy hatékonysági előnyökkel indokolható-e egy fix részes díjszabási modell alkalmazása egy változó részes díjszabási modell alkalmazásával szemben³⁸. Mivel azonban a fix részes díjszabási modell alkalmazása televíziós csatornák esetében igen jelentős aránytalansághoz vezethet a szolgáltatás értéke és a díjazás között, így a hatékonysági előnyökkel történő igazolás a jelen ügyben kizártnak tűnik.

57. Ezért a fix részes díjszabási modell alkalmazása a televíziós csatornák esetében az EK 82. cikk értelmében visszaélésszerűnek tekintendő.

b) Változó rész a bevételből

58. Amennyiben ezzel szemben olyan díjszabási modellről van szó, amely alapján a díjazás a bevétel változó része, úgy a szerzői jogvédelem alatt álló művek felhasználásának mértéke a változón keresztül alapvetően figyelembe vehető³⁹. Egy változó részes díjszabási modell alkalmazása ezáltal tehát csak akkor jelenthet önmagában visszaélésszerű magatartást, amennyiben már a díjazásnak a televíziós csatorna reklám- és előfizetési szerződésekből származó bevételeihez

történő kapcsolása alkalmas arra, hogy a jogkezelő szervezet szolgáltatásának gazdasági értéke és a díjazás közötti arányosságot jelentősen torzítsa.

59. Ugyan alapvetően nem zárható ki, hogy egy piaci erőfölénnyel rendelkező vállalkozás visszaélésszerű magatartást tanúsít, amikor a termékei árát ahhoz a forgalomhoz kapcsolja, amelyet a vevői ezeknek a termékeknek az igénybevételével elérnek⁴⁰. Jelen esetben azonban tekintettel kell lenni az egyedi eset körülményeire⁴¹, így különösen a jogkezelő szervezetek szolgáltatásának sajátosságaira.

60. *Először is* meg kell állapítani, hogy a STIM műnyilvántartása (repertoárja) mögött végső soron az egyes szerzők egyedi szerzői jogai állnak. Teljesen megszokott az, hogy a szerzői jogok licencbe adásáért olyan licencdíjat kérnek, amely az azzal a termékkel elért

38 – Lásd ehhez részletesen a jelen indítvány lenti 75–77. pontját.

39 – Annak a megítélése, hogy az ilyen díjszabási modell alkalmazása visszaélésszerű-e, ebben az esetben azoktól a kritériumoktól függ, amelyeket a változón keresztül figyelembe vesznek. Mivel a nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdésében megfelelő kérdéseket tett fel, a második és harmadik kérdésre adott válaszokra utalok (a jelen indítvány 68–105. pontja).

40 – A Bíróság 15. lábjegyzetben hivatkozott United Brands és United Brands Continental kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 227/233. pontjában utalt arra, hogy a kínálat és a kereslet játéka lényegében csak arra a szakaszra szabad, hogy vonatkozzon, amelyikben ténylegesen megjelennik. Ezeket a piaci mechanizmusokat hátrányosan befolyásolja, ha a díjazás számításakor nem a kínálat és kereslet törvénye érvényesül az eladó és a vevő között, hanem a piac egy lépcsőjét átugorva, az eladó és a végfelhasználó közötti kínálat és kereslet törvényét veszik figyelembe.

41 – A 35. lábjegyzetben hivatkozott British Airways kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 67. pontja és a 35. lábjegyzetben hivatkozott Michelin kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 73. pontja.

forgalom egy részét teszi ki, amelynek az előállításához a szerzői jogot igénybe vették⁴². Ez aláhúzza a szerzői jog értékesítésre való alkalmasságát⁴³, és azt a gondolatot, hogy egy szerző kapjon ésszerű részt abból a forgalomból, amelyet a műve felhasználásával értek el⁴⁴.

61. A Bíróság a United Brands-ügyben⁴⁵ ugyan abból indult ki, hogy a díjazás aránytalanságát elsősorban az *ár/költség összehasonlítással* lehet megállapítani. Egy ilyen megközelítés azonban gondolati síkon azt feltételezi, hogy a termelési költségekből következtetéseket lehet levonni a szolgáltatás értékére vonatkozóan. Ezt a megközelítést azonban nem lehet szerzői jogokra átvinni, mivel nehezen tűnik elképzelhetőnek, hogy meghatározzák egy zenemű megalkotásának költségét, illetve, hogy abból következtetéseket vonjanak le a szolgáltatás értékére⁴⁶.

62. Ez ellen álláspontom szerint azt sem lehet felhozni, hogy más, amikor nem az a szerzői jog a termék alapeleme, amelyre licencet

adtak. Így például szabadalmak és know-how licencbe adása esetében nem ritka a hasonló díjszabás akkor sem, ha a végtermék nemcsak a szabadalomból, hanem további elemekből is áll (pl. az anyagból, a tervezésből stb.)⁴⁷.

63. *Másodsorban* tekintettel kell lenni arra, hogy a jogkezelő szervezetek szolgáltatása gazdasági értékét nehéz meghatározni⁴⁸. A rendszer fent leírt⁴⁹ kialakítása alapján nincs Svédországban olyan piac, amelyen az árakat a kínálat és a kereslet határozná meg⁵⁰. Amíg arról a kérdéstről van szó, hogy visszaél-ésszerű-e a díjazás mértéke, össze lehet hasonlítani a más tagállamokban alkalmazott díjazás mértékével (a hasonló földrajzi piac koncepciója)⁵¹. Amennyiben azonban, mint

42 – Lásd Bellamy & Child, *European Community Law of Competition*, Sweet & Maxwell, 6. kiadás, 2008, 10.109. sz., a fenti 36. lábjegyzetben hivatkozott Temple Lang, J., 425. o. Ez például irókkal kötött kiadói szerződéseknel vagy zenészekkel kötött lemezszerződéseknel teljesen bevett eljárás.

43 – Lásd a 20. lábjegyzetben hivatkozott Mestmäcker, E.-J., 55. o.

44 – Becker, J., „Governmental and judicial control over licensing and tariffs”, *Collective Administration of Copyrights in Europe*, Kluwer – Deventer 1995, 44. o.

45 – A 15. lábjegyzetben hivatkozott United Brands és United Brands Continental kontra Bizottság ügyben hozott 239/241. pontja.

46 – Lásd Jacobs főtanácsnok 8. lábjegyzetben hivatkozott Tournier-ügyben 1989. május 26-án ismertetett indítványának 53. pontját és a 8. lábjegyzetben hivatkozott Lucazeau és társai egyesített ügyekben ismertetett indítványát; a 21. lábjegyzetben hivatkozott Allendesalazar, R., Vallina, R., „Collecting Societies: The Usual Suspects”, a 10. lábjegyzetben hivatkozott Liaskos, E.-P., 704. pont. Ez többek között abban mutatkozik meg, hogy egy zenemű felhasználása az egyszeri létrehozást követően semmilyen többletköltséghez nem vezet a szerzőnél.

47 – Ez a gondolat kiolvasható például az EK 81. cikk technológiatranszfer megállapodásaira történő alkalmazásáról szóló bizottsági iránymutatás (HL 2004. C 101., 2. o.) 156. pontjából is. Ennek alapján általában nem káros a versenyre, ha a licencdíj a végtermék ára alapján kerül kiszámításra, amennyiben tartalmazza azt a technológiát, amelyre licencet adtak. Azt gondolom, hogy ez szolgálhat egy ilyen díjazási szabály szokásosságának a bizonyítására az immateriális javak jogának körében. Amennyiben a licencdíjak összeadódásával egy termék vonatkozásában aránytalan az eredmény, úgy ez véleményem szerint nem kell, hogy szükségképpen a licencdíj függetlenítéséhez vezessen, hanem megoldható a licencdíj mértékén keresztül.

48 – A 44. lábjegyzetben hivatkozott Becker, J., 44. o.; a 10. lábjegyzetben hivatkozott Liaskos, E.-P., 699. pont.

49 – A jelen indítvány 40–42. pontja.

50 – A termék gazdasági értéke meghatározásának egyik lehetséges módszere az, ha a termék átlagárából indulunk ki (gazdasági érték mint átlagos, objektívizált ár). Itt azonban már önmagában a jogkezelő szervezetek kivételes helyzete miatt sincs verseny, amely az árakra hathatna. Lásd általánosságában ehhez a problémához a 10. lábjegyzetben hivatkozott Faull, J./Nikpay, A., 3.293. pont.

51 – A 8. lábjegyzetben hivatkozott Tournier-ügyben hozott ítélet 38. pontja.

itt is, egy bizonyos díjszabási modell megengedhetőségének a megítéléséről van szó, ezt az összehasonlítást álláspontom szerint nem lehet minden további nélkül alkalmazni⁵².

64. Azon körülmények között, hogy a díjszabási modell elsősorban nem szokatlan⁵³, másodsorban olyan kritériumhoz kapcsolódik, amely a szerzői jog értékével függ össze⁵⁴, harmadsorban pedig, hogy a jogkezelő szervezet szolgáltatásának értékét nehéz meghatározni, nem látok a díjazásnak a televíziós csatorna reklám- és előfizetési szerződésekből származó bevételeihez történő kapcsolatában visszaélést. Számomra úgy tűnik, hogy ez a Bíróság ítélkezési gyakorlatával is összhangban van. A Bíróság a Basset-ügyben hozott ítéletben⁵⁵ megállapította, hogy egy olyan díjszabási modell, amely alapján a díjazás a bevételek fix részét teszi ki, a szerzői jog értékesítése szokásos módjának tekintendő. Ebből a szempontból az ítéletet a jelen ügyre átvihetőnek tartom.

52 – Ebben az összefüggésben tekintettel kell lenni arra, hogy a Bíróságnak véleményem szerint a fenti okokból kifolyólag (a jelen indítvány 48. pontja) tartózkodóan kell viselkednie akkor, amikor a díjszabási modell valamely tagállamban olyan kritériumon alapszik, amely a szerzői joggal igazolható összefüggésben áll, egy másik tagállambeli díjszabási modell ezzel szemben más kritériumon alapszik, amely szintén igazolható összefüggésben áll a szerzői joggal, és ezáltal eltérő eredményekhez vezet.

53 – A 42. lábjegyzetben hivatkozott Bellamy & Child, 9-065. pont, arra utal, hogy tekintettel kell lenni az általános szokásokra az érintett iparágakban.

54 – Ebben az összefüggésben utalni kell arra, hogy ugyan, mint ahogy azt a jelen indítvány 40–42. pontjában leírom, nem folynak tárgyalások az egyes szerzői jogokra vonatkozó licenccelről, mivel a televíziós csatornáknak az általános licenc alapján nem kell a STIM egész műnyilvántartása (repertoárja) tekintetében az egyes szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználásához szükséges licenccelről tárgyalni. Amennyiben azonban az összlicenc érték meghatározásának céljából elméletileg feltételezünk ilyen tárgyalásokat, úgy nem lenne szokatlan, hogy a szerzők az elért eredménynek egy részét követelnék. Nem gondolom, hogy ez másképpen ítéltető meg csak azért, mert a szerzői jogokat a jogkezelő szervezetten keresztül gyakorolják.

55 – A 8. lábjegyzetben hivatkozott Basset-ügyben hozott ítélet 16. és 18. pontja.

65. Az, hogy más kapcsolódási pontok is elképzelhetőek, vagy, hogy más tagállamokban alkalmaznak ilyeneket, nem mond ellent ennek az eredménynek. Egy olyan díjszabási modell, amely alapján a díjazás a bevételek *változó* részét teszi ki, kifejezi a szerzői jog értékesítésre való alkalmasságát, valamint azt a gondolatot, hogy egy szerző kapjon ésszerű részt abból a forgalomból, amelyet a műve felhasználásával értek el. Jóllehet nagyon is elképzelhető, hogy más díjszabási modellek⁵⁶ más aspektusokat hangsúlyoznak. Azonban a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra a jelen eljárásban, hogy meghatározza azt a díjszabási modellt, amely a leginkább alkalmas arra, hogy a szerzők és a televíziós csatornák érdekeit kiegyensúlyozza⁵⁷.

66. Egy olyan díjszabási modell, amely alapján a díjazás a televíziós csatornák reklám- és előfizetési szerződéseiből származó bevételeinek *változó* részét teszi ki, figyelemmel kell, hogy legyen a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználásának mértékére.

56 – Amennyiben azonban a Kanal 5 és a TV 4 utal arra, hogy lehetséges volna a televíziós csatornák által elért nyereséghez történő kapcsolás, már kétségeim vannak a tekintetben, hogy ez az alternatív modell a jogkezelő szervezet szolgáltatásának értékét megfelelően tükrözné-e. Ebben az esetben nem csak az elért forgalmat, hanem a televíziós csatornák költségeit is teljes mértékben figyelembe vennék a szolgáltatás értékének megállapítása során. Nem értem, hogy egy televíziós csatorna költségstruktúráját mit árulna el egy jogkezelő szervezet szolgáltatásának gazdasági értékéről. Egyébként a Kanal 5 és a TV 4 azon előadása sem helytálló, amely szerint a STIM nem vállal részt a televíziós csatornák kockázatából. Mivel a STIM díjazása a televíziós csatornák reklám- és előfizetési szerződésekből származó bevételeitől függ, úgy ezeknek a bevételeknek a csökkenése közvetlen kihatással van a STIM díjazására.

57 – Lásd a jelen indítvány 47. és 48. pontját.

4. A levont következtetés

67. Végeredményben egy olyan díjszabási modell alkalmazása, amely alapján díjazásként a televíziós csatornák reklám- és előfizetési szerződéseiből származó bevételeinek fix részét követelik, az EK 82. cikk értelmében vett visszaélészerű magatartás. Amennyiben azonban változó részt követelnek, úgy ez önmagában nem jelent visszaélészerű magatartást. Ugyanakkor visszaélészerű lehet egy ilyen díjszabási modell, amennyiben nincs kellően tekintettel a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználásának mértékére.

C – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és a harmadik kérdéstről

68. A kérdést előterjesztő bíróság *második kérdésével* lényegében azt kívánja megtudni, hogy visszaélészerű-e, amennyiben egy jogkezelő szervezet változó részen alapuló díjszabási modellt alkalmaz a televíziós csatornák esetében, amely alapján nincs egyértelmű összefüggés a bevételek és a jogkezelő szervezet szolgáltatása között. A kérdést előterjesztő bíróság például úgy látja, hogy hiányzik az egyértelmű összefüggés a hír- és sportműsoroknál, továbbá akkor, ha a televíziós csatornák bevételei a műsorválaszték, a technológiai beruházások és a nézőkre szabott megoldások eredményeképpen nőnek. Az *előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésével* a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy befolyásolja-e az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és második kérdésre adott választ az a lehetőség, hogy mind a lejátszott zene

mennyisége, mind a nézettség pontosan meghatározható és számszerűsíthető.

69. Az előterjesztő bíróság e két kérdését úgy értem, hogy azt kívánja megtudni, hogy egy díjszabási modell alkalmazása visszaélészerű-e azért, mert vagy nincs kellően tekintettel a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek televíziós csatornák általi felhasználásának mértékére, vagy arra a mértékre, amennyiben ezeknek a felhasználása hozzájárul a bevételekhez. Az a kérdés, hogy a sugárzott zene meghatározásának és számszerűsítésének műszaki lehetőségét milyen mértékben kell figyelembe venni, álláspontom szerint nem válaszolható meg külön⁵⁸.

70. Ahogy fent⁵⁹ leírtam, nem zárható ki, hogy az előterjesztő bíróság kérdései nem csak a STIM által jelenleg alkalmazott díjszabási modellre irányulnak, hanem az esetlegesen máshogyan kialakított díjszabási modellekre is, amelyeket a STIM a jövőben alkalmazhat. Az előterjesztő bíróság kérdéseit ezért először is a STIM által jelenleg alkalmazott díjszabási modellekre tekintettel válaszolom meg (1). Ezt követően megvizsgálom, hogy mennyiben lehet ezeket a kérdéseket esetleges másképpen kialakított díjszabási modellek tekintetében is megválaszolni (2).

58 – Ahol az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés az első kérdésre utal, visszautalok az első kérdésre adott válaszmra.

59 – A jelen indítvány 32. pontja.

1. A STIM által jelenleg alkalmazotthoz hasonló díjszabási modellek

71. Fent⁶⁰ már megállapítást nyert, hogy egy díjszabási modell visszaélésszerűnek tekinthető az EK 82. cikk alapján, amennyiben nem veszi kellően figyelembe a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználásának mértékét.

72. Az, hogy ez az eset áll-e fenn, elsősorban ténykérdés. Ezért előzetesen utalni kell arra, a Bíróság szerepe a jelen előzetes döntéshozatali eljárásban az EK 82. cikk értelmezésére korlátozódik. A Bíróság nem jogosult az alapeljárás tényállásáról dönteni, vagy az általa értelmezett közösségi jogszabályokat tagállami intézkedésekre vagy helyzetekre alkalmazni. Ezek a feladatok a nemzeti bíróság kizárólagos hatáskörébe tartoznak⁶¹.

73. Mielőtt rátérnék az előterjesztő bíróság kérdéseinek egyes pontjaira, először szeretném bemutatni, hogy milyen vizsgálati lépcsők alapján köteles a nemzeti bíróság a versenyjogi keretellenőrzést lefolytatni.

60 – A jelen indítvány 52–57. pontja.

61 – Lásd a Bíróság C-451/03. sz. Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti ügyben 2006. március 30-án hozott ítéletének (EBHT 2006., I-2941. o.) 68. és azt követő pontját; 13/68. sz. Salgoil-ügyben 1968. december 19-én hozott ítéletének (EBHT 1968., 661.) 690. oldalát; 51/74. sz. Van der Hulst-ügyben 1975. január 23-án hozott ítéletének (EBHT 1975., 79. o.) 12. pontját; C-320/88. sz. Shipping and Forwarding Enterprise Safe ügyben 1990. február 8-án hozott ítéletének (EBHT 1990., I-285. o.) 11. pontját; C-175/98. és C-177/98. sz., Lirussi és Bizzaro egyesített ügyekben 1999. október 5-én hozott ítéletének (EBHT 1999., I-6881. o.) 38. pontját és C-282/00. sz. RAR-ügyben 2003. május 15-én hozott ítéletének (EBHT 2003., I-4741. o.) 47. pontját.

74. A nemzeti bíróságnak *először is* meg kell vizsgálnia, hogy vannak-e arra utaló jelek, hogy a STIM által jelenleg alkalmazotthoz hasonló díjszabási modellel jelentős torzuláshoz vezet a díjazás és a szolgáltatás gazdasági értéke között⁶². Ez álláspontom szerint csak akkor állapítható meg, ha van olyan alternatív díjszabási modell, amely alapján a szerzői jog gazdasági értéke pontosabban meghatározható.

75. Amennyiben a nemzeti bíróság arra az eredményre jut, hogy van ilyen alternatív díjszabási modell, úgy *másodszorban* össze kell vetnie egymással a két díjszabási modell előnyeit és hátrányait. Egy pontosabb alternatív díjszabási modell léte önmagában nem eredményezi azt, hogy az átalánydíjas modell alkalmazása visszaélésszerű. Az átalány alapú díjszabási modell alkalmazása ugyanis hatékonysági előnyökkel igazolható⁶³. Ezek a hatékonysági előnyök különösen a szerződések kezelési és az oltalom alatt álló zeneművek felhasználási költségeinek a csökkentésében állhatnak⁶⁴.

76. Ebben az összefüggésben például szerepet játszhat az, hogy mennyivel egyszerűbb az átalánydíjas díjszabási modellt kezelni, illetve, hogy milyen további költségek keletkeznek a pontosabb díjszabási modell alkalmazásával. Így egy olyan díjszabási modell, amely könnyen megállapítható objektív kritériumokon alapszik, rendszerint egyszerűbben kezelhető, mint egy olyan, amely olyan

62 – A 8. lágjegyzetben hivatkozott Basset-ügyben hozott ítélet 18. pontja.

63 – A 8. lágjegyzetben hivatkozott Tournier-ügyben hozott ítélet 45. pontja.

64 – Uo.

szubjektív kritériumokon alapszik, amelyek az egyik oldal elhatározásán múlnak, és a másik fél által csak nehezen befolyásolhatóak. Ebben az összefüggésben továbbá szerepet játszhat az, hogy a szükséges adatok már – más célra történő felhasználás érdekében – rendelkezésre állnak-e, vagy, hogy külön a díjazás kiszámításához kell-e ezeket megállapítani. A hatékonysági előnyök megítélése során az egyes díjszabási modellek vitathatóságára és állandóságára, illetve az egyes esetekhez igazításának szükségességére is tekintettel kell lenni.

77. Nem gondolom ugyanakkor, hogy a hatékonysági előnyök az általánydíjas díjszabási modell alkalmazását korlátok nélkül igazolják. A Bíróság a Tournier-ügyben hozott ítéletben⁶⁵ ugyan megállapította, hogy egy díjszabási modell általányjellege az EK 82. cikk alapján csak annyiban kifogásolható, hogy más modellek anélkül alkalmasak ugyanazon törvényes cél – a szerzők érdekeinek védelme – elérésére, hogy növelnék a szerződések kezelésének és az oltalom alatt álló zeneművek felhasználása ellenőrzésének költségeit. Ezt álláspontom szerint nem lehet azonban úgy értelmezni, hogy csak olyan alternatív díjszabási modelleket lehet figyelembe venni, amelyek nem növelik a szerződések kezelésének és a védett zeneművek felhasználása ellenőrzésének költségeit. Sokkal inkább azt gondolom, hogy egy általánydíjas modell alkalmazása akkor is visszaélészerű lehet, amennyiben az általánydíjas díjszabási modell alkalmazása ugyan valamivel kevésbé költséges, mint egy alternatív pontosabb díjszabási modell alkalmazása, ez a költségelőny azonban nem áll arányban azokkal a torzításokkal, amelyek az általánydíjas díjszabási modell alkalmazása során keletkeznek, a pontosabb díjszabási

modell alkalmazása esetén azonban elkerülhetőek.

78. Ugyan az EK 82. cikk alapján tekintettel kell lenni a szerzők részére megfelelő díjazás biztosításának céljára. Ugyanakkor a fogyasztók érdekeit is figyelembe kell venni⁶⁶. A szerzők megfelelő díjazása előmozdítja a zeneművek megalkotását⁶⁷, és ezáltal alapvetően a fogyasztók érdekében áll. Az általánydíjas díjszabási modell alkalmazása csökkentett költségekhez vezet. Amennyiben ez a költségmegtakarítás a szerző előnyére válik, magasabb díjakhoz vezet, és ezáltal növeli a művészi alkotások létrehozásának vonzerejét.

79. Azonban az is a fogyasztók érdekében áll, hogy lehetőség szerint alacsony költségű, illetve kiváló minőségű televíziós csatornákkal legyenek ellátva. Amennyiben egy általánydíjas díjszabási modell jelentős torzításokhoz vezet a jogkezelő szervezet szolgáltatása és a díjazás között, úgy ez magasabb működési költségeket eredményezhet a televíziós csatornáknál, és közvetlenül a fogyasztók terheit növelheti. Egy általánydíjas és pontosabb díjszabási modell alkalmazásának előnyeit és hátrányait egymással szemben kell mérlegelni.

66 – Lásd a 42. lábjegyzetben hivatkozott Bellamy & Child, *European Community Law of Competition*, 9-065. o.; a Bíróság 6/72. sz., Europemballage és Continental Can kontra Bizottság ügyben 1973. február 21-én hozott ítéletének (EBHT 1973, 215. o.) 26. pontját.

67 – A 10. lábjegyzetben hivatkozott Liaskos, E.-P., 699. pont.

80. Most pedig arra térek ki, hogy milyen mértékben tekintendő visszaélészerűnek a STIM által jelenleg alkalmazotthoz hasonló díjszabási modell az EK 82. cikk értelmében azért, mert nem, vagy nem kellő mértékben veszi figyelembe a szerzői jogvédelem alatt álló művek időbeli terjedelmét bizonyos műsorokban (a), vagy a nézettséget (b). Kitérek továbbá arra, hogy visszaélészerű lehet-e egy olyan díjszabási modell, amely nem veszi figyelembe, hogy egy televíziós csatorna bevételei olyan körülmények alapján is növekedhetnek, amelyeknek semmi köze a szerzői jogvédelem alatt álló művek felhasználásához (c).

a) A szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználásának megállapítása és számszerűsítése

81. A STIM által jelenleg alkalmazotthoz hasonló díjszabási modell meghatároz egy százalékos részt, amely a televíziós csatorna éves zenearánya alapján változik. Ezáltal figyelembe veszi a szerzői jogvédelem alatt álló művek felhasználásának éves időbeli mértékét.

82. Ugyanakkor egy ilyen díjszabási modell azáltal, hogy elsőként az éves zenearányt

számítja ki, és a zenearány alapján kiszámított részt a Kanal 5 és a TV 4 éves bevételeire vonatkoztatja, nem veszi figyelembe, hogy a reklám- és előfizetési szerződésekből származó bevételek műsoronként és műsoridőnként eltérőek lehetnek.

83. A nemzeti bíróságnak először azt kell vizsgálnia, hogy a *reklámszerződésekből* eredő bevételek műsoronként és műsoridőnként jelentősen eltérőek-e⁶⁸. Vizsgálnia kell továbbá, hogy valamely televíziós csatorna bizonyos műsorai rendszeresen magas bevételeket hoznak-e reklámszerződésekből, mialatt rendszeresen csak csekély mértékben használják fel a szerzői jogvédelem alatt álló zeneműveket. Amennyiben mindkettő feltétel megállapításra kerül, úgy a STIM által jelenleg alkalmazotthoz hasonló díjszabási modell jelentős torzulásokhoz vezethet a jogkezelő szervezet szolgáltatása és a kért díjazás között.

84. Hasonlóak vonatkoznak az *előfizetési szerződésekből* eredő bevételekre. Ha a televíziós csatorna bizonyos műsorai az előfizetők számára, különös jelentőséggel bírnak, mint mások, és ezek csak csekély mértékben használnak fel szerzői jogvédelem alatt álló zeneműveket, úgy az ilyen díjszabási modell alkalmazása torzulásokhoz vezethet a kért díjazás és a jogkezelő szervezet szolgáltatása között.

68 – Egyes műsorok különösen fontosak a reklámcélok szempontjából, például, mivel a nézők nagyobb számát vonzzák. A televíziós csatornák általában magasabb reklámbevételeket érhetnek el ezekkel a műsorokkal.

85. Amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy torzulás keletkezik, úgy emiatt meg kell vizsgálnia, hogy vannak-e műszaki lehetőségek arra, hogy a reklám- és előfizetési szerződésekből származó bevételeket megfelelőbben osszák el, például bizonyos műsoridők, egyes műsorok vagy egyes műsorfajták alapján⁶⁹. Amennyiben vannak megfelelő műszaki lehetőségek, úgy a kérdést előterjesztő bíróságnak össze kell mérnie a pontosabb hozzárendelés által elért előnyöket azokkal a hatékonysági előnyökkel, amelyekkel az átalánydíjas díjszabási modell jár.

86. Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróságnak többek között a fenti kritériumokat⁷⁰ kell majd figyelembe vennie. Az előnyök és a hátrányok mérlegelése során különösen figyelembe kell vennie, hogy egy olyan díjszabási modell, amely alapján a díj a reklám- és előfizetési szerződésekből származó bevételek egy részét teszi ki, minden bizonnyal sokkal egyszerűbben kezelhető, mint egy olyan díjszabási modell, amely alapján a bevételek elosztása pontosabb. Továbbá figyelembevételre érdemesnek tűnik számomra az is, hogy a televíziós csatornák száma behatároltnak látszik ugyan, ezek azonban viszonylag nagy közönységet vonzanak, valamint az, hogy a nagyközönység részére sugárzott televízióadások esetében elég jónak tűnik az ellenőrzési lehetőség.

69 – Ez az előfizetési szerződések esetében minden bizonnyal nehezebben lesz keresztülvihető, mint a reklámszerződéseké, lásd ehhez a 75. lábjegyzetet.

70 – A jelen indítvány 75–77. pontja.

b) A nézőszám megállapítása és számszerűsítése

87. A szerzői jogvédelem alatt álló zene-művek felhasználásának mértékét az is meghatározza, hogy milyen magas azoknak a száma, akik élvezhetik a művet. Itt különbséget kell tenni azon kérdés között, hogy a STIM által jelenleg alkalmazotthoz hasonló díjszabási modell a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználásának ezt a szempontját egyáltalán átfogja-e, illetve, hogy elégséges módon fogja-e át.

88. Az *első kérdés* vonatkozásában meg kell állapítani, hogy a STIM által jelenleg alkalmazotthoz hasonló díjszabási modell nincs közvetlenül tekintettel a televíziós csatornák aktuális nézettségére. A kérdést előterjesztő bíróságnak ugyanakkor vizsgálnia kell majd, hogy egy ilyen díjszabási modell közvetlenül vagy közvetetten átfogja-e a potenciális, illetve a várt nézettséget. A kérdést előterjesztő bíróságnak ebben az összefüggésben vizsgálnia kell, hogy a reklám- és előfizetési szerződésekből származó bevételek arányosak-e a várt nézettséggel⁷¹.

89. Amennyiben a megállapításra kerül, hogy a reklám- és előfizetési szerződésekből származó bevételek arányosak a potenciális, illetve a várt nézettséggel, úgy felmerül a kérdés,

71 – Amennyiben a reklámszerződésekből származó bevételekről van szó, úgy véleményem szerint sok minden szól amellett, hogy erős korreláció van a várt nézettség és a reklámbevételek mértéke között. Az előfizetési szerződésekből származó bevételek esetében is arányosan nőhetnek az előfizetési szerződésekből származó bevételek a várt vagy potenciális nézettséggel.

hogy a STIM által jelenleg alkalmazotthoz hasonló díjszabási modell már önmagában azért visszaélészerűnek tekinthető, mert nincs tekintettel az aktuális nézettségre. Én nem osztom ezt az álláspontot. Azt gondolom, hogy ez a két feltétel (aktuális vagy potenciális, illetve várt nézettség) a szerzői jog eltérő szempontjaira vonatkozik. Az aktuális nézettséggel fennálló kapcsolat erősebben hangsúlyozza a szerzői jogvédelem alatt álló zenemű használatának terjedelmét, míg a potenciális, illetve várt nézettséggel fennálló kapcsolat inkább a szerzői jogi felhasználásra helyezi a hangsúlyt, amely a szerzői jog mibenléte, és azt a gondolatot fejezi ki, hogy a szerző kapjon ésszerű részt abból az üzleti forgalomból, amelyet a műve felhasználásával értek el⁷².

90. E két szempont esetében nem lépcsőzetes viszonyról van szó a díjszabási modell precizitása vonatkozásában, mint ahogy azt fent bemutattam⁷³, hanem sokkal inkább a szerzői jog tartalmáról, és arról, hogy mi adja az értékét. Ahogy arra fent⁷⁴ utaltam, azt gondolom, hogy a közösségi jog jelenlegi állása mellett nem feladata a Bíróságnak, hogy az előnyben részesítendő megközelítést megjelölje, és hogy ez nem képezheti az itt elvégzendő versenyjogi keretellenőrzés tárgyát sem. Ezért azt, hogy a STIM által jelenleg alkalmazotthoz hasonló díjszabási modell nincs tekintettel az aktuális nézettségre, önmagában nem tartom visszaélészerűnek, mindaddig, amíg elegendő kapcsolatot létesít a potenciális és a várt nézettséggel.

72 – Lásd a jelen indítvány 58–61. pontját.

73 – Lásd a jelen indítvány 74. pontját.

74 – Lásd a jelen indítvány 47–49. pontját.

91. A *második kérdésnél*, a nézettség elégséges figyelembevétele tekintetében azonban utalni kell arra, hogy a STIM által jelenleg alkalmazotthoz hasonló díjszabási modell nem veszi figyelembe azt, hogy a nézettség műsoronként és műsoridőnként eltérő lehet.

92. Amennyiben a Bíróság azt állapítja meg, hogy a *reklámszerződésekből* származó bevételek műsoronként és műsoridőnként eltérőek, úgy, hogy ezáltal korreláció áll fönt a bevételek és a nézettség között, és hogy egy televíziós csatorna bizonyos műsorai rendszeresen magas nézettséggel rendelkeznek, azonban rendszeresen csak kis mértékben használnak fel szerzői jogi védelem alatt álló zeneműveket, úgy egy ilyen díjszabási modell alkalmazása torzulásokhoz vezethet a kért díjazás és a jogkezelő szervezet szolgáltatása között.

93. Hasonlóak vonatkoznak az *előfizetési szerződésekből* eredő bevételekre. Ha egy televíziós csatorna bizonyos műsorai rendszeresen magas nézettséggel rendelkeznek, azonban rendszeresen csak kis mértékben használnak fel szerzői jogi védelem alatt álló zeneműveket, úgy az ilyen díjszabási modell alkalmazása torzulásokhoz vezethet a díjazás és a jogkezelő szervezet szolgáltatása között.

94. Amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság jelentős torzulást állapít meg, úgy meg kell vizsgálnia, hogy vannak-e műszaki lehetőségek arra, hogy a reklám- és előfizetési szerződésekből származó bevételeket megfelelőbben – például bizonyos műsoridők, egyes műsorok vagy egyes műsorfajták alapján – osszák fel⁷⁵. Amennyiben vannak megfelelő műszaki lehetőségek, úgy a kérdést előterjesztő bíróságnak – a fent leírtaknak megfelelően⁷⁶ – össze kell mérnie egymással a pontosabb és a pontatlanabb díjszabási modellt.

c) Egyéb tényezők figyelembevétele a bevételek növelése érdekében

95. A STIM által jelenleg alkalmazotthoz hasonló díjszabási modell nincs figyelemmel arra, hogy milyen mértékben nőnek a bevételek a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználása következtében, vagy pedig arra, hogy a zenétől független tényezők, úgymint a műsorválaszték szélesítése, a technológiai beruházások és a nézőkre szabott megoldások okozzák a növekedést.

75 – Ebben az összefüggésben figyelemmel kell lenni arra, hogy az olyan televíziós csatornáknál, amelyek kizárólag előfizetési szerződésekből származó bevételekből finanszírozzák magukat, a reklámszerződésekből származó bevételektől eltérően minden bizonnyal nem létesíthető a műsorra vagy műsoridőre jellemző korreláció a bevételek és a nézőszám között. A kérdést előterjesztő bíróságnak ezért meg kellene vizsgálnia, hogy az előfizetési szerződésekből származó bevételek tekintetében lehetséges-e pontosabb felosztás, például az egyes műsoridők vagy az egyes műsorok aktuális nézettségének megállapításával.

76 – Lásd a jelen indítvány 75–77. pontját.

96. Nem gondolom ugyanakkor, hogy egy olyan díjszabási modell alkalmazása, amely kellően figyelembe veszi a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználásának mértékét, már önmagában azért visszaélészerű, mert nincs tekintettel arra, hogy a bevételek növekedése a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek alkalmazásától eltérő tényezőkre vezethető-e vissza.

97. *Először is*, nehéz lehet megállapítani, hogy milyen tényezők vezettek a nézőszám emelkedéséhez és a televíziós csatorna bevételének növekedéséhez. Egy televíziós csatorna vagy egy műsor sikere számos tényezőtől függ. Nem gondolom, hogy megfelelő pontossággal megállapítható lenne, hogy melyik tényező milyen mértékben járult hozzá a gazdasági sikerhez.

98. Nem vitás, hogy a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználása alkalmas arra, hogy kihasson egy műsor vagy egy televíziós csatorna sikerére. E tekintetben alig volna bizonyítható, hogy a megemelkedett nézőszám és a megnövekedett bevételek *nem* vezethetőek vissza szerzői jogi védelem alatt álló zeneművek felhasználására, főleg, mivel a zene használati értéke minden bizonnyal

nézőnként egyénileg változik. Már önmagában emiatt nagyon kétségesnek tartom azt, hogy létezik olyan modell, amellyel ezt a körülményt megfelelő pontossággal meg lehet ragadni⁷⁷.

99. A továbbiakban vizsgálni kellene, hogy egy alternatív díjszabási modell, amennyiben műszakilag lehetséges volna, nem vezet-e olyan magas költségekhez, hogy az alkalmazásával járó előnyök nem állnak arányban a hátrányokkal.

100. *Másodsorban* utalni kell arra, hogy a szerzői jog és az immateriális javak jogának területén nem szokatlan, hogy a szerzői jogok licenche adásáért olyan licenccíjat követelnek, amely az azzal a termékkel elért forgalom egy részét teszi ki, amelynek az előállításához a szerzői jogot felhasználták⁷⁸. E felfogás mellett szól továbbá, hogy a Bíróság a Basset-ügyben hozott ítéletben⁷⁹ nem tekintette visszaélésszerűnek azt, hogy egy jogkezelő szervezet a diszkók bevételeinek egy részét követelte, anélkül, hogy figyelembe vették volna, a bevételek mennyiben voltak a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználásától eltérő körülményekre visszavezethetők. A Bíróság döntése véleményem szerint átvihető a jelen ügyre⁸⁰.

77 – Azt gondolom, hogy ezeket a körülményeket inkább az arány alapvető mértékén keresztül lehet figyelembe venni. Ebben az összefüggésben utalni kell arra, hogy a reklám- és előfizetési szerződésekből származó bevételekre kivetett rész lényegesen a zenearány alatt van. Mivel viszont az előterjesztő bíróság nem kérdezte, hogy a STIM által követelt díjazás túlságosan magas-e, ezért ezt a kérdést itt nem kell mélyebben vizsgálni.

78 – Lásd a jelen indítvány 60–64. pontját.

79 – A 8. lábjegyzetben hivatkozott Basset-ügyben hozott ítélet 16. és 18. pontja.

80 – Ebben az összefüggésben utalni kell arra, hogy a diszkók bevételei nem egyedül a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználásától függnek, hanem olyan tényezőktől is, mint például az elhelyezkedés, a reklám, a közönség és a diszkó berendezése, amelyek részben csak csekély összefüggést mutatnak a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználásával.

d) A levont következtetések

101. Következtetésként az alábbiak állapíthatók meg. Amennyiben valamely nemzeti bíróság megállapítja, hogy egy olyan díjszabási modell alkalmazása, amely alapján a díjazás a reklám- és előfizetési szerződésekből származó bevételek *változó* részét teszi ki, az egyrészt a jogkezelő szervezet szolgáltatása, másrészt az általa kért díjazás arányának torzulásához vezet, úgy az ilyen díjszabási modell alkalmazása akkor visszaélésszerű, ha van olyan alternatív díjszabási modell, amely alapján a díj pontosabban tükrözi a felhasználás mértékét, és a kevésbé pontos díjszabási modell alkalmazását nem igazolják hatékonysági előnyök, különösen a szerződések kezelési és a védett zeneművek felhasználási költségeinek csökkentése formájában.

102. Egy ilyen díjszabási modell alkalmazása nem tekinthető önmagában már azért visszaélésszerűnek az EK 82. cikk értelmében, mert nincs tekintettel az aktuális nézettségre, amennyiben feltételezhető, hogy a potenciális vagy várt nézettséget kellő mértékben figyelembe veszi.

103. Amennyiben egy ilyen díjszabási modell kellően figyelembe veszi a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználásának

mértékét, nem tekinthető önmagában már azért visszaélészerűnek, mert nem veszi figyelembe azt a mértéket, amelyben a felhasználás és nem egyéb tényezők vezetnek a bevételek növekedéséhez.

amely nincs tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság által megnevezett kritériumokra, az EK 82. cikk értelmében visszaélészerű-e. Amennyiben azonban a nemzeti bíróság megállapítja, hogy a díjszabási modell torzulásokhoz vezet, akkor a fent nevezett⁸² elveket kell alkalmaznia.

104. Amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja továbbá, hogy a STIM által jelenleg alkalmazotthoz hasonló díjszabási modell más tekintetben is torzulásokhoz vezet a STIM szolgáltatása és a kért díjazás között, például, mert nincs tekintettel a szerzői jogvédelem alatt álló zenemű felhasználásának módjára, akkor ebben a tekintetben is le kell folytatnia a fent körülírt versenyjogi keretellenőrzést⁸¹.

D – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdésről

2. Az esetleges egyéb díjszabási modellek

106. A kérdést előterjesztő bíróság *negyedik kérdésével* azt kívánja megtudni, hogy az alaptól⁸³ eltérő díjszabási modellnek az SVT közszolgálati televíziós csatornára történő alkalmazása az EK 82. cikk értelmében visszaélészerű lehet-e.

105. Amennyiben az előterjesztő bíróság második és harmadik kérdése a STIM által alkalmazott díjszabási modelltől eltérő díjszabási modellek EK 82. cikkel való összeegyeztethetőségére irányul, az alábbiakra kell utalni: a díjszabási modellek számos lehetséges kialakítása miatt nem lehet absztrakt módon megítélni, hogy az olyan díjszabási modell,

107. Ebből a szempontból számomra különösen az EK 82. cikk második bekezdésének c) pontja szerinti eset tűnik relevánsnak. Az EK 82. cikk második bekezdésének c) pontja szerinti hátrányos megkülönböztetés különös tilalma olyan rendszer részét képezi, amely az EK 3. cikk (1) bekezdésének g) pontja értelmében megakadályozza a belső piaci verseny torzulását. Az erőfölényben lévő vállalkozás kereskedelmi magatartása nem torzíthatja a forgalmazási láncban feljebb vagy lejjebb lévő piacon megvalósuló, azaz

81 – A felhasználás módjának figyelembevételére tekintettel minden bizonnyal különösen arra a szempontra kell majd figyelemmel lenni, hogy lehetséges-e a felhasználás módja szerint (például olyan műsorokban, amelyek szerzői jogvédelem alatt álló zeneműveket csak háttérzeneként használnak, vagy olyan műsorok tekintetében, amelyek főtárgya szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek közvetítése) kellően objektív kritériumok alapján különbséget tenni. Különösen figyelembe kell venni továbbá azt, hogy az ilyen alternatív modell növeli-e a költségeket. Ebben az összefüggésben szerepet játszhat az, hogy a jogkezelő szervezet tesz-e ehhez hasonló különbséget belső viszonylatban. Végül pedig mérlegelni kell az előnyöket és a hátrányokat.

82 – A jelen indítvány 74–79. pontja.

83 – Lásd ehhez a jelen indítvány 9. pontját.

az e vállalkozás beszállítói vagy ügyfelei közötti versenyt. Az említett vállalkozással szerződő feleket nem lehet előnyben részesíteni vagy hátrányba hozni az utóbbiak között folyó verseny területén⁸⁴.

108. Az EK 82. cikk második bekezdésének c) pontja szerinti esetnek két feltétele van. Először is, az erőfölényben lévő vállalkozásnak eltérő feltételeket kell alkalmaznia egyenértékű ügyletek esetén (1). Másodszorban, az üzletfeleinek ezáltal hátrányos versenyhelyzetbe kell kerülniük (2).

1. Eltérő feltételek egyenértékű ügyletek esetén

109. Akkor alkalmaznak eltérő feltételeket egyenértékű ügyletek esetén, ha a szolgáltatás és ellenszolgáltatás értékviszonya az üzletfelek esetében eltérő. A kérdést előterjesztő bíróságnak ezért vizsgálnia kell, hogy a STIM egyenértékű szolgáltatásokért eltérő díjakat követel-e.

110. A szolgáltatással kapcsolatban meg kell állapítani, hogy az egyrészt a Kanal 5 és a TV 4, másrészt pedig az SVT számára nyújtott szolgáltatás a STIM műnyilvántartásában

(repertoárjában) szereplő, szerzői jogvédelem alatt álló zeneművekhez való hozzáférés biztosításában áll. A felhasználás mértéke televíziós csatornánként változó.

111. A kérdést előterjesztő bíróságnak vizsgálnia kell továbbá, hogy a STIM eltérő díjakat követel-e. Elsőként meg kell állapítani, hogy az egyrészt a Kanal 5, TV 4 felé, másrészt pedig az SVT felé alkalmazott díjszabás eltérő. Ugyanakkor az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kiderül, hogy az SVT nem rendelkezik reklámszerződésekből származó jelentős bevételekkel, és egyáltalán nem rendelkezik előfizetési szerződésekből származó bevételekkel⁸⁵. Az eltérő bánásmód tehát arra vezethető vissza, hogy az SVT esetében olyan díjszabási modellt alkalmaznak, amely alapján reklám- és előfizetési szerződésekből származó fiktív bevételeket feltételeznek. Amennyiben ez hasonló eredményeket hoz a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás értékviszonya tekintetében azokhoz, amelyeket az alapidő alapján a Kanal 5 és a TV 4 vonatkozásában elérnek, úgy ezt önmagában nem tekintem meg nem engedett hátrányos megkülönböztetésnek.

112. Meg kell ugyanakkor állapítani, hogy az éves zenearány meghatározása az SVT esetében *ex ante*, vagyis előrejelzés alapján, míg a Kanal 5 és a TV 4 esetében *ex post* történik. A kérdést előterjesztő bíróságnak vizsgálnia kell, hogy ez a különbség alkalmas-e arra, hogy hátrányos egyenlőtlen bánás-

84 – A Bíróság C-95/04. P. sz., British Airways kontra Bizottság ügyben 2007. március 15-én hozott ítéletének (EBHT 2007., I-2331. o.) 143. pontja.

85 – Az SVT-t közpénzekből finanszírozzák. A közpénzek mértékéből – a reklám- és az előfizetési szerződésből származó bevételektől minden bizonnyal eltérően – nem vonható le feltétlenül következtetés a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználásának mértékére.

módhoz vezessen. Ez különösen akkor valószínű, ha a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek SVT általi felhasználásának tényleges mértéke nagyobb, mint ahogy azt az év elején előrejelezték⁸⁶.

2. Versenyhelyzet

113. Az EK 82. cikk második bekezdésének c) pontja szerinti eset további feltétele, hogy a Kanal 5 és a TV 4 az eltérő bánásmód miatt versenyhátrányba kerüljön. A Kanal 5 és a TV 4 versenyhátrányba kellett volna, hogy kerüljön az SVT-ével szemben⁸⁷. Ez azt feltételezi, hogy egyrészt a Kanal 5 és a TV 4, másrészt pedig az SVT versenytársak.

114. Ebben az összefüggésben nem az SVT, a Kanal 5 és a TV 4 viszonyáról van szó a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek összesített licenckínálatának és keresletének a termelési-értékesítési lánc magasabb szintjén lévő piacán, hanem ezek viszonyáról

86 – Egyrészt a Kanal 5-tel és a TV 4-gyel, és másrészt az SVT-vel szemben, az SVT közszolgálati feladatain alapuló eltérő bánásmód már csak azért sem jöhet szóba, mert a STIM a tárgyalás során tisztázta, hogy az eltérő bánásmód alapja kizárólag az, hogy az SVT-nek alig vannak reklámszerződésekben származó bevételei, és nincsenek előfizetési szerződésekből származó bevételei.

87 – A Bíróság C-95/04. P. sz., British Airways kontra Bizottság ügyben 2007. március 15-én meghozott ítéletének (EBHT 2007., I-2331. o.) 144. pontja, és a 40/73–48/73., 50/73., 54/73–56/73., 111/73., 113/73. és 114/73. sz., Suiker Unie és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1975. december 16-án hozott ítéletének (EBHT 1975., 1663. o.) 523. és 524. pontja.

a televíziós termelési-értékesítési láncban lejjebb lévő területén. A kérdést előterjesztő bíróságnak vizsgálnia kell majd, hogy a Kanal 5 és az SVT, illetve a TV 4 és az SVT ezen a területen versenytársak-e. Ez a vizsgálat az alapeljárás tényállásának értékelését igényli. A Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy az alapeljárás tényállásáról döntsön, vagy arra, hogy az általa értelmezett közösségi jogszabályokat nemzeti intézkedésekre vagy helyzetekre alkalmazza, mivel ezek a kérdések a nemzeti bíróság kizárólagos hatáskörébe tartoznak⁸⁸.

3. Véggövetkeztetések

115. Az egyrészt a kereskedelmi, másrészt a közszolgálati televíziós csatornákra eltérő számítási módok alkalmazása az EK 82. cikk értelmében visszaélészerű lehet, amennyiben a közszolgálati televíziós csatornát ezáltal előnyben részesítik a kereskedelmi televíziós csatornákkal szemben, továbbá a közszolgálati televíziós csatorna és legalább a kereskedelmi televíziós csatornák egyike versenytársak.

88 – Lásd a 61. lábjegyzetben hivatkozott Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti ügyben hozott ítélet 68. és azt követő pontját, a 61. lábjegyzetben hivatkozott Van der Hulst-ügyben hozott ítélet 12. pontját, a 61. lábjegyzetben hivatkozott Shipping and Forwarding Enterprise Safe ügyben hozott ítélet 11. pontját, a 61. lábjegyzetben hivatkozott Lirussi és Bizzaro egyesített ügyekben hozott ítélet 38. pontját és a 61. lábjegyzetben hivatkozott RAR-ügyben hozott ítélet 47. pontját.

VII – Véggövetkeztetések

116. Az előbbi megfontolásokra tekintettel azt javasolom a Bíróságnak, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kérdéseit a következőképpen válaszolja meg:

1. Az EK 82. cikket úgy kell értelmezni, hogy annak értelmében erőfölénnyel való visszaélésnek minősül az a gyakorlat, amikor a valamely tagállamban *de facto* monopolhelyzetben lévő szerzői jogi jogkezelő szervezet a kereskedelmi televíziós csatornákkal szemben olyan díjszabási modellt alkalmaz vagy érvényesít a műnyilvántartásából (repertoárjából) a zeneművekhez a nagyközönség részére sugárzott televízióadásokon keresztül való hozzáférés joga fejében, amely alapján a díjazás a televíziós csatornáknak a reklám- és előfizetési szerződésekből származó bevétele fix részét teszi ki. Egy olyan számítási mód alkalmazása, amely alapján a díjazás a bevételek változó részét teszi ki, ugyanakkor nem minősül visszaélésszerű magatartásnak, amennyiben az ilyen díjszabási modell figyelembe veszi, hogy a televíziós csatorna milyen mértékben használja fel a szerzői jogvédelem alatt álló zeneműveket.
2. Egy díjszabási modell alkalmazása az EK 82. cikk értelmében akkor lehet visszaélésszerű, ha van olyan alternatív díjszabási modell, amely alapján a szerzői jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználásának mértékét a díj pontosabban tükrözi, és a jelenleg alkalmazott, kevésbé pontos díjszabási modell alkalmazását nem igazolják hatékonysági előnyök, különösen a szerződések kezelési és a védett zeneművek felhasználási költségeinek csökkentése formájában.

Egy díjszabási modell alkalmazása nem tekinthető már azért sem visszaélésszerűnek az EK 82. cikk értelmében, mert nem veszi figyelembe, hogy a szerzői jogi jogvédelem alatt álló zeneművek felhasználásától eltérő egyéb tényezők mennyiben vezetnek a bevételek növekedéséhez.

3. Egy díjszabási modell alkalmazása nem tekinthető már azért sem visszaélészerűnek az EK 82. cikk értelmében, mert nincs tekintettel az aktuális nézettségre, amennyiben feltételezhető, hogy a potenciális vagy várt nézettséget kellő mértékben figyelembe veszi.

4. Az egyrészt a kereskedelmi, másrészt a közszolgálati televíziós csatornákra eltérő számítási módok alkalmazása az EK 82. cikk értelmében visszaélészerű, amennyiben először is azt eredményezi, hogy a közszolgálati televíziós csatorna ezáltal a kereskedelmi televíziós csatornákkal összehasonlítva alacsonyabb díjazást fizet a jogkezelő szervezet azonos értékű szolgáltatásáért, másodsor pedig, ha a közszolgálati és a kereskedelmi televíziós csatornák valamelyike között versenyhelyzet áll fenn.